

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI KAR

SZAKDOLGOZAT

Szalai Júlia Katalin

Levelező

Gazdálkodási és menedzsment

Vállalkozás menedzsment

2023.

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM

PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI KAR

ATM! Van helye a jövőben?

Belső konzulens:

Dr. Marciniak Róbert

Külső konzulens:

Bolka László

Szalai Júlia Katalin

Levelező

Gazdálkodási és menedzsment

Vállalkozás menedzsment

2023.

NYILATKOZAT

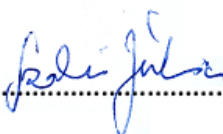
Alulírott Szalai Júlia Katalin büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerzés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 2023.12.12.

.....
hallgató aláírása

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS.....	7
1.1. <i>Cash-Atm Banktechnikai és Szolgáltató Kft. bemutatása</i>	12
1.2. <i>A bankautomata, mint szolgáltatás bemutatása</i>	14
1.2.1. Bankautomaták	14
1.2.2. A bankautomata alapjellemzői.....	14
1.2.3. Fizetési módok.....	16
1.2.4. Fontos kifejezések	17
1.2.5. Az ATM alkalmazásának előnyei és hátrányai	17
2. A JÁRVÁNY HATÁSA A KÉSZPÉNZ HASZNÁLATRA MAGYARORSZÁGON ...	19
2.1. <i>A készpénzforgalomban és az elektronikus fizetési módok használatában tapasztalt változások</i>	20
2.2. <i>Készpénzforgalomban történt változások</i>	23
3. A CASH-ATM KFT. ATM FORGALMI ADATAI 2019-2022.....	24
4. A MEGKÉRDEZETT KÜLFÖLDIEK PÉNZFORGALMI SZOKÁSAI.....	26
4.1. <i>Bankszámla és bankkártya lefedettség</i>	27
4.1.1. Bankszámlával nem rendelkezők okai	28
4.1.2. A bankszámla, és bankkártya lefedettségi arány változása a világválság hatására	29
4.2. <i>A rendszeres jövedelem formája, és a készpénzfelvételi, tartási szokások</i>	31
4.2.1. A rendszeres jövedelem formája	32
4.2.2. A rendszeres jövedelem formájának változása a világválság hatására	33
4.2.3. Készpénzfelvételi szokások.....	35
4.3. <i>Különböző fizetési módok használati arányának változása a világválság miatt</i>	36
4.3.1. Az egyes fizetési módok használati arányának változása utazás alatt	37
5. A FIZETÉSI SZOKÁSOKAT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK.....	39
5.1. <i>A bankszámla és bankkártya lefedettséget befolyásoló tényezők</i>	40
5.2. <i>A rendszeres jövedelem formáját, és a készpénzfelvételi szokásokat befolyásoló tényezők</i>	43
5.3. <i>Cash-Atm Kft. eredményesség</i>	47
6. NEMZETKÖZI ÖSSZEHASONLÍTÁS	50
7. AZ ÜZLETÁG JÖVŐJE	53
7.1. <i>Szakértők meglátásai, Euronet</i>	54
7.2. <i>Szakértők meglátásai, ATMIA</i>	56
8. KONKLÚZIÓ	58
9. FELHASZNÁLT IRODALOM	61

ÖSSZEFOGLALÁS

Jelen tanulmányban a hitelintézetek hagyományos formáinak, mint bankautomaták a működési létjogosultságát vizsgálom a világjárvány okozta készpénzhasználatra vonatkozó változások hatására.

A tanulmányban az MNB rendelkezésre álló kutatásai alapján röviden betekintést engedek a járvány hatásaira a magyarországi pénzforgalomra, majd ezzel szembe állítva a Magyarországra látogató külföldi turisták fizetési és készpénzhasználati szokásait mutatom be, azt vizsgálva, hogy ezen szokásokat miként befolyásolja az életkor, a jövedelem, az iskolai végzettség és egyéb szociodemográfiai tényezők.

Kutatásom két, három év különbséggel elvégzett 1000 fős, reprezentatív mintán végzett kérdőíves felmérésen alapul, ahol lehetséges, ennek tanulságait nemzetközi példákkal is összevetem. Eredményeim alapján az országba látogató turisták nagyobb része készpénzpártinak tekinthető, kiemelten igaz ez az alacsonyabb jövedelműekre és végzettségűekre, a gazdaságilag inaktívakra, valamint a legfiatalabb és legidősebb korosztályokhoz tartozókra.

Zárásként a fenti eredményekből levont következtetések, illetve nemzetközi előrejelzések összegzésével elemzem az iparág jövőjét érintő kérdéseket, és versenyképesség fenntartásához szükséges változtatásokat.

ABSTRACT

In this study, I examine the viability of traditional forms of financial institutions, such as ATMs, in light of changes in cash usage caused by the global pandemic.

Drawing on research available from the National Bank of Hungary (MNB), I provide a brief overview of the impact of the pandemic on the country's money circulation. Subsequently, I juxtapose this with the payment and cash usage habits of foreign tourists visiting Hungary, investigating how these habits are influenced by factors such as age, income, education level, and other sociodemographic factors.

My research is based on two separate surveys conducted on representative samples of 1000 individuals, with a time gap of two to three years between them. Where possible, I compare the findings with international examples. According to my results, a significant portion of tourists visiting the country can be considered cash-oriented, particularly among those with lower incomes and education levels, economically inactive individuals, as well as those belonging to the youngest and oldest age groups.

In conclusion, I analyze the implications drawn from the above results, along with a summary of international forecasts, addressing questions related to the industry's future and proposing necessary changes to maintain competitiveness.

1. BEVEZETÉS

A készpénz kialakulása az emberiség történelmének kezdetétől fogva együtt jár az üzleti és kereskedelmi tevékenységgel. Az emberek először természetes árucikkeket, mint például állatok, élelmiszerek vagy ékszerek használtak kereskedelemre. Az idők során azonban szükségessé vált valamilyen univerzális fizetési eszköz kifejlesztése, amely lehetővé tette az áruk és szolgáltatások egyszerűbb cseréjét.

Az első készpénzformák valószínűleg a réz vagy ezüst érmék voltak, amelyeket az ókori görögök és rómaiak használtak. Ezek a készpénzformák egyedülálló előnyt jelentettek az áruk és szolgáltatások fizetésekor, mivel sokkal könnyebb volt őket szállítani és megőrizni, mint a természetes árucikkeket.

Az idők során a készpénzhasználat tovább fejlődött. A középkorban a bankjegyek kifejlesztése volt az egyik legnagyobb előrelépés a készpénz használatában. A bankjegyeket először a kínaiak használták, majd az idők során az európai bankok is bevezették őket. A bankjegyek tovább növelték a készpénzhasználat kényelmét, mivel egyszerűbben szállíthatóak voltak, mint az érmék.

A 20. században egy újabb, forradalmi változás történt a készpénzhasználat terén: az ATM-ek (Automated Teller Machine) megjelenése. Az első ATM-et az 1960-as években telepítették az Amerikai Egyesült Államokban, és rövid időn belül népszerűvé is váltak a világ számos más országában is. Az ATM-ek lehetővé tették, hogy az emberek egyszerűen készpénzt vehessenek fel bankszámlájukról, anélkül, hogy be kellene menniük egy bankfiókba.

1. kép: Az első ATM. Westminster Bank, London, 1968

Forrás: CTV News

Az Euronet ATM hálózatának története 1994-ben kezdődött. Az első olyan vállalat volt, amely bankautomaták telepítésével, és üzemeltetésével foglalkozott Közép-Európában, és mára az egyik legnagyobb hálózattal rendelkező vállalattá vált a világon. Ez azonban nem volt zökkenőmentes folyamat. Az 1990-es években az Európai Unióban az ATM-ek piaca még korlátozott volt, és az országok saját banki rendszereivel működtek. Az Euronetnek így minden országban egyedileg kellett megkötnie a szükséges megállapodásokat és megszereznie az engedélyeket. Emellett a bankok szintén szkeptikusak voltak az új szereplővel szemben, és nehéz volt meggyőzni őket az Euronet nyújtotta valós előnyökről. Kitartó munkájuknak köszönhetően 1999-re már jelen volt több, mint 20 európai országban. Azóta is folyamatosan bővül, és ma már több mint 40 országban vannak jelen. A vállalat egyre nagyobb sikereket tudhatott magáénak, és forgalmi eredményeik évről évre növekvő tendenciát mutattak.

Azonban a 2020 márciusában kirobbant világvjárvány óta az élet minden területén, beleértve a gazdasági folyamatokat és a pénzügyi szokásokat is, jelentős változások következtek be. A járvány hatása drámai változásokat hozott a készpénzhasználati szokásokban és az ATM forgalomban. A járvány megfékezése érdekében bevezetett intézkedések között szerepelt a készpénzkezelés korlátozása is, ezzel csökkentve az érintkezést, és inkább támogatva az online fizetési lehetőségeket és bankkártya használatot.

Mikor a pandémia hirtelen feje tetejére állította a világot, én épp a Cash-Atm Banktechnikai és Szolgáltató Kft.-nél dolgoztam. A vállalat, az Euronet Banktechnikai és Szolgáltató Kft. partnereként bankautomaták üzemeltetésével foglalkozik Magyarországon, így közvetlenül figyelhettem meg a világvjárvány hatására bekövetkezett változásokat az ATM iparban.

Dolgozatom középpontjában ezeket a változásokat vizsgálom az ide utazó külföldi turisták készpénzhasználati szokásain keresztül.

Rendelkezésemre állnak egy 2019-ben készített reprezentatív kérdőíves felmérés eredményei, amelyet a Cash-Atm Kft. készített. 1000 Magyarországra látogató külföldi turista válaszolt készpénzhasználati szokásairól és fizetési preferenciáiról szóló kérdésekre. Ezeket a kérdőíveket kielemezve vizsgálati szempontom az elektronikus fizetési módokhoz és a készpénzhez való hozzáférés helyzete, valamint, hogy a megkérdezett felnőtt turisták milyen arányban használják az egyes fizetési módokat. A felmérés eredményeit különböző nemzetiségekre bontva is kiértékeltem, így alkotva még összetettebb képet. Tanulmányomban kitérek a készpénzhasználati szokások kialakulásának lehetséges mögöttes motivációira, az

egyreszociodemográfiai tényezők, - mint életkor, iskolázottság, stb. - által gyakorolt befolyás hatásainak elemzésére is.

A kutatás elméleti részét követően számos kérdés megfogalmazódott bennem a témával kapcsolatban.

A külföldiek számának csökkenése miatt, a magyar kereskedelmi szektor is átalakult. Szinte minden boltban bevezették a bankkártyás fizetést, és az online vásárlási lehetőségek is bővültek. Emellett a járvány hatására a turisták körében is megnőtt az igény a digitális fizetési lehetőségek iránt. A külföldiek számára a kontaktmentes fizetési módok kényelmesebb, és biztonságosabb lehetőségeket kínáltak a megszokott készpénzes fizetésnél.

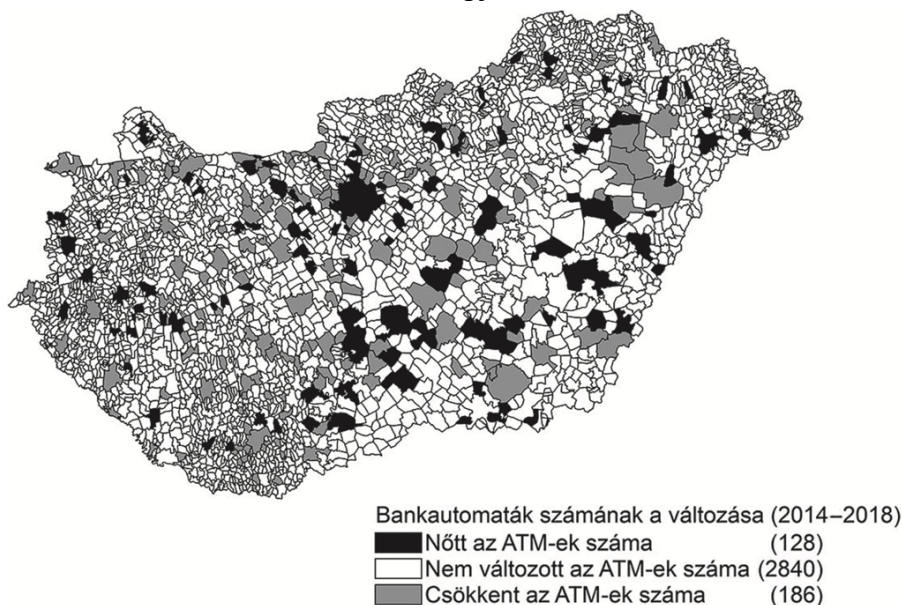
A fentiek mellett az internetes vásárlás és az online fizetési módok elterjedése szintén hozzájárult a készpénzhasználat csökkenéséhez Magyarországon. A külföldi turisták számára ráadásul az online vásárlás kiváló lehetőséget kínál a hazai boltok és szolgáltatók ajánlatainak megismerésére és a kívánt termékek legkedvezőbb áron történő megvásárlására.

Az első hipotézisem kiinduló pontját képező fenti gondolatok alapján felmerül a kérdés, van e számottevő jövője a készpénzhasználatnak, így a bankautomatáknak, ezen belül is a kifejezetten turistákat célzó ATM-eknek Magyarországon.

H1: A készpénzforgalom folyamatos csökkenést mutat, és ez az igény várhatóan nem is fog növekedni.

A készpénzhasználati szokások változásai már a Covid előtt is megfigyelhetők voltak, ugyanis ez, az évek során folyamatosan csökkent Magyarországon. Az Európai Unió által támogatott fizetési rendszerek terjedése miatt, a bankkártyahasználat mértéke is növekedett.

2. kép: Bankautomaták számának változása 2014–2018 között, a TEIR¹ és TETA² adatai alapján

Forrás: Avornicului M., Gubán Á., Seer L., Szócs I. (2019)

Ennek ellenére a külföldiek nagy része továbbra is sok esetben készpénzt használ a vásárlások során. A magyar kereskedelmi szektor egy része a bevezetett szabályozások ellenére is készpénzhasználatot támogatja, és sok boltban nincs is lehetőség bankkártyával fizetni. Így, bár a bankkártyahasználat és az online fizetési módok térhódítása látható, a készpénzes fizetés továbbra is népszerű maradt a turisták körében.

H2: Ez nem jelenti azt, hogy csak az elektronikus fizetési módok a jövő. Várhatóan a készpénzhasználat és az elektronikus fizetések egyaránt megmaradnak, és mindkettőt használni fogjuk a jövőben is. A bankautomaták pedig továbbra is fontos szerepet játszanak a pénzügyi szolgáltatások terjesztésében és a pénzügyi mobilitás biztosításában világszerte.

Az alkalmazkodáshoz szükséges technológiai ismeret, megfelelő szakemberek, és általuk nyújtott szolgáltatások bizonytalansága miatt a harmadik hipotézis a következő:

¹ Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer.

² Országos Fejlesztési Tervezést Támogató Információs Rendszer.

H3: Az bankautomaták funkciók tekintetében jelentős fejlesztéseket igényelnek, ha versenyképesek akarnak maradni az elektronikus fizetési módokkal szemben.

Annak érdekében, hogy minél pontosabban megismerhessük a Magyarországra utazó turisták fizetési szokásait, szakmai gyakorlatom során, 2022-ben, 1000 fő megkérdezésével újra elvégeztem a korábbi reprezentatív kérdőíves felmérést a külföldi turisták fizetési szokásairól. A témában megfogalmazott hipotézisek alátámasztására, vagy megcáfolására ezeket az eredményeket összehasonlítottam, a 2019-es eredményekkel, így átfogó lépést kapva a pandémia okozta átalakulásról a banktechnológiai szolgáltató szektor ezen szegmensében. Az említett felméréshez hasonló fókuszú, az Euronet által készített, világszerte több érintett országra kiterjedő adatrögzítések szintén rendszeresnek mondhatók, így eredményeimet nemzetközi viszonylatba helyezve is megvizsgálhattam.

Szakedolgozatom a vizsgált cégek, illetve a bankautomata, mint szolgáltatás, bemutatásával kezdem, külön jelölve az úgynevezett klasszikus funkciókat, valamint azokat a szolgáltatásokat, amelyek ugyan nem találhatók meg a legtöbb bankautomatán, mégis egyre inkább elvárásként jelennek meg a mai eszközökkel szemben.

A szakmai gyakorlatomat egy banktechnikai szolgáltató cégnél töltöttem, így saját tapasztalataim is vannak a témával kapcsolatban. A dolgozat második részében elemzem a digitális fejlődés hatásait, azaz mennyit változott a szektor az elmúlt években.

A kérdőívre adott válaszok segítségével kerülnek elemzésre a rohamos fejlődés következményei a mindennapi készpénzhasználati szokásokra, az állami intézkedések hatásai, a jelen legnagyobb kihívásai a szolgáltatók számára, valamint a ma létező legfejlettebb szoftverek tudása.

A szakedolgozat további részében a másik fő témám, tehát a bankautomaták jövőben betöltött szerepe kerül behatóbb tanulmányozásra, vagyis: szükség lesz-e a jövőben ATM-ekre? Zárásaként az üzletág szakértőinek véleményeit megvizsgálva összefoglalom a jövő által kínált átalakulási lehetőségeket, melyek szükségesek lehetnek a versenyképesség megtartásához.

1.1. Cash-Atm Banktechnikai és Szolgáltató Kft. bemutatása

A Cash-Atm Banktechnikai és Szolgáltató Kft. egy hazai cég, amely az készpénzforgalmi megoldások területén tevékenykedik. A cég 2004-ben alakult, és azóta folyamatosan bővíti tevékenységi körét. A cég fő profilja bankautomaták üzemeltetése és karbantartása, de emellett egyéb pénzügyi szolgáltatásokat is kínál. A Cash-Atm Kft. jelenleg több, mint 50 automatát üzemeltet Budapesten és a nagyobb vidéki városokban, ezek mindegyikéből, itthon egyedülálló módon eurót is fel lehet venni, minden magyar forintban kiállított bankkártyával, banktól függetlenül, illetve a kártya típusa alapján nemzetközi kártyával is.

Az ATM üzemeltetés során, a cég, a tervezéstől a telepítésen át a karbantartásig minden területen tevékenykedik. Az ATM-ek rendszeres karbantartása és szervizelése mellett a cég biztosítja azokat a szoftverfrissítéseket, amelyek mindig naprakészen megfelelnek a legújabb biztonsági előírásoknak. A vállalat vezető magyarországi banktechnológiai és szolgáltató céggént szoros kapcsolatban áll az Euronet Worldwide globális elektronikus fizetési szolgáltatóval. Az Euronet széles körű szolgáltatásait nyújtja a készpénzes, az elektronikus fizetési és pénzügyi tranzakciók területén. A vállalat jelen van több, mint hatvan országban, többek között Európában, Ázsiában és Észak-Amerikában.

Az Euronet és a Cash-Atm Kft. együttműködése a pénzügyi szolgáltatások széles skálájára terjed ki, beleértve a banki tranzakciókat, az ATM-szolgáltatásokat, a pénzáttalásokat és a kereskedelmi bankkártya-szolgáltatásokat. Az Euronet tapasztalata és globális hálózata a jövőben lehetővé teszi a Cash-Atm számára, hogy bővítse szolgáltatásai portfólióját, és hozzáadjon olyan funkciókat, mint például a nemzetközi pénzáttalások és az elektronikus fizetési megoldások. A két vállalat kapcsolata kiemelten fontos a hatékony pénzügyi szolgáltatások terjesztése és fejlesztése szempontjából Magyarországon. A Cash-Atm megfelelő infrastruktúrával és technológiával rendelkezik, hogy biztosítsa a magyarországi turizmus piaci igényeit az ATM-hálózatok terén, miközben az Euronet globális jelenléte lehetővé teszi a Cash-Atm számára, hogy megnövelje a nemzetközi szolgáltatások körét. Ennek eredményeképpen a két cég együttműködése elősegíti az innovatív pénzügyi szolgáltatások és legújabb technológiák elterjedését Magyarországon.

Az Euronet ATM-ek tehát jelenleg is jelen vannak Budapesten és számos más városban Magyarországon. A cég az ATM-ek széles körét üzemelteti szerte a világon, és a turisták

körében népszerűek azáltal, hogy többnyire az adott ország helyi pénznemében kínálnak pénzfelvételi lehetőséget, és elfogadják a nemzetközi hitel- és bankkártyákat is. Ezenkívül, az Euronet bankautomatái elhelyezésekor kiemelt figyelmet szentel arra, hogy olyan jól frekvenciált helyeket válasszanak, ahol a turisták számára könnyen elérhetőek. Az ilyen bankautomaták használatának jellemzői közé tartozik, hogy általában magasabb eseti díjakat számítanak fel, mint a helyi bankok. Ez azonban előfordulhat, hogy a turisták számára nem jelent nagy problémát, mivel az átváltási árkülönbségek, és a banki költségek is eltérőek lehetnek az adott országban, és az Euronet díjai a turisták számára gyakran egyértelműbbek és könnyen átláthatóbbak.

Fontosnak tartom tisztázni, hogy az Euronet ATM-ek nem pénzváltók, hanem dinamikus valutakonverziós eszközök, ami kényelmi szolgáltatást jelent. A Magyar Nemzeti Bank hangsúlyozza, hogy az Euronet ATM-ekre eltérő szabályozás vonatkozik. A DCC eljárás, amely lehetővé teszi az összeg forintban történő levonását a külföldi vásárlás vagy készpénzfelvétel során, drága lehet az ügyfelek számára, mert az átváltási árfolyam az Euronet ATM-eknél rendkívül kedvezőtlen. Az ügyfeleknek általában a helyi valuta (például az euró) levonását érdemes választaniuk a forintos levonás helyett.

A szolgáltatás jövője Budapesten és Magyarországon nagymértékben függ az aktuális ATM használati trendektől. A bankautomaták használata átlagosan csökken a mobilfizetési lehetőségek, és az online banki szolgáltatások népszerűségének növekedése miatt. Azonban az említett eszközök még mindig népszerűek a turisták körében, és továbbra is jelentős szerepük van a készpénzfelvételi lehetőségek biztosításában.

1.2. A bankautomata, mint szolgáltatás bemutatása

A dolgozat elengedhetetlen része az egyes banktechnológiai kifejezések értelmezése és meghatározása, valamint ezek működési környezetének elemzése. Az alábbi fejezet célja, hogy átláthatóvá tegye a fizetési rendszerek működését, és bemutassa az új, innovatív fizetések környezetét.

1.2.1. Bankautomaták

Az ATM rövidítés az "Automated Teller Machine" kifejezésre utal, amelyet magyarul általában "bankautomatának" vagy "pénzautomatának" neveznek. Az ATM egy elektronikus eszköz, amely lehetővé teszi a banki ügyfeleknek, hogy készpénzt vegyenek fel, illetve befizetéseket hajtsanak végre bankszámlájukról.

Az első bankautomata egy a bank falán elhelyezett nyílás volt, melynek túoldalán egy kezelő ült, aki a beadott bankkártya azonosítása, és a fedezet ellenőrzése után odaadta a felvenni kívánt összeget. Az iparág azóta rengeteget fejlődött, jelenleg a bankautomaták képesek a bankkártya leolvasására, illetve a bonyolultabb bankautomaták segítségével egyéb banki műveleteket is végrehajthat a felhasználó. Számos helyen elérhetők, például bankfiókokban, bevásárlóközpontokban, repülőtereken és egyéb nyilvános helyeken. Ez egy egyszerű és gyors módja lehet a készpénzfelvételnek vagy befizetésnek.

1.2.2. A bankautomata alapjellemezői

Ahogy azt fent említettem, egy bankautomata számos funkció betöltésére alkalmas. Az alapszolgáltatás a készpénz számlánkon történő elhelyezése, illetve a korábban elhelyezett pénz felvétele.

Elsőként azonban bemutatom az automaták olyan jellemzőit, ami kívülről alapvetően nem egyértelműek. Az automata minden megbízást rögzít, lehetőséget teremtve az offline üzemmódban való működésre és a tranzakciók visszamenőleges ellenőrzésére.

Az ATM belső részén általában egy egyszerű PC-kompatibilis számítógép található, amely a bank központi számítógépével van közös hálózatba kötve. Az állandó és stabil működés kiemelt

fontosságú, mivel a számítógépes alapú szolgáltatások esetében akár egy órás üzemzavarnak is súlyos következményei lehetnek.

A 3. képen megfigyelhetjük egy átlagos bankautomata főbb részeit:

3. kép: Bankautomata kezelőfelület részei

Forrás: Avornicului M., Gubán Á., Seer L., Szócs I. (2019))

A bankautomaták általános funkciói, melyek szinte minden eszközön elérhetőek:

- aktuális számlaegyenleg lekérdezése,
- PIN kód módosítása,
- készpénzfelvétel,
- pénzbefizetés.

Az általános funkcionalitás mellett az ATM-ek újabb fejlesztések révén további szolgáltatásokat is nyújthatnak, mint például:

- átutalási megbízások, kártyaegyenleg feltöltés,
- folyószámlahitel felvétele,
- jegyvásárlás,
- befektetési lehetőségekről való információkérés,
- csekk befizetése,
- utasbiztosítás kötése.

- számlainformációk lekérése, mint a tranzakciók története vagy a legutóbbi tranzakciók részletei,
- számlakivonat nyomtatása,
- banki számlaadatok nyomtatása.

A felsorolt lehetőségek nem fedik le a teljes listát, hiszen ezek állandóan bővülnek, és csak az emberi képzelet szab határt annak, mit tudnak még automatizálni.

Az ATM-ek további fejlődése a könnyű áthelyezhetőségre, hordozhatóságra is kiterjed, például hajókon vagy különleges eseményeken történő praktius használat okán.

1.2.3. Fizetési módok

Az alábbiakban felsorolok néhány gyakori fizetési módot, valamint azokhoz kapcsolódó fontos kifejezéseket:

- Késpénz - fizikai pénz, például bankjegyek és érmék.
- Bankkártyás fizetés: A vásárló bankkártyájának azonosítása után az összeg automatikusan átutalásra kerül az eladó bankszámlájára.
- Mobilfizetés: Az érintésmentes fizetési megoldások közé tartozik, amelyek lehetővé teszik a vásárlók számára, hogy mobiltelefonjukkal fizessenek az üzletekben, online és alkalmazásokban.
- E-pénztárca: Egy online tároló, amely lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy pénzt töltsenek fel, majd később ezeket az összegeket felhasználják online vásárlásokhoz.
- Kriptovaluta: Egy digitális eszköz, amely különböző kriptográfiai technológiák segítségével működik. Az adatok és tranzakciók biztonságosan és titkosított formában tárolódnak a blokklánc technológia segítségével.
- Elektronikus csekk: Egy olyan elektronikus dokumentum, amelyet az ügyfél elektronikus formában küld a számla kibocsátójának, és amely tartalmazza az átvitt összeg és az adatokat.
- PayPal: Az egyik legnépszerűbb online fizetési megoldás, amely lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy pénzt küldjenek és fogadjanak el az interneten keresztül.

1.2.4. Fontos kifejezések

- Tranzakciós díj: az a díj, amelyet a fizetési szolgáltatók felszámítanak a tranzakciók végrehajtásáért.
- Tranzakció: a fizetési módon keresztüli pénzmozgás.
- DCC: A DCC rövidítés a "Dynamic Currency Conversion" szavakból származik. Ez egy olyan lehetőség, amely lehetővé teszi a külföldi vásárlók számára, hogy az áruházban kártyájukat a saját devizájukban fizessék ki, ahelyett, hogy az áruház által támogatott devizát használnák. A DCC lehetővé teszi az ügyfelek számára, hogy megismerjék a vásárlás árát a saját pénznemükben, de általában magasabb átváltási árat használnak, mint amennyit a bankok és hitelkártya-társaságok kínálnak. A DCC használatának előnyei és hátrányai lehetnek, ezért fontos alaposan átgondolni annak használatát.

1.2.5. Az ATM alkalmazásának előnyei és hátrányai

Az automatizált banki szolgáltatások üzleti előnyeinek kérdése sokak között vitatott téma. Az amerikai bankok nyíltan elismerik, hogy az ATM-ek üzemeltetése komoly költségekkel jár számukra. Emiatt néhány bank az Egyesült Államokban kezelési költséget számol fel minden pénzfelvétel és lekérdezés esetén, hogy ellensúlyozza ezen költségeket. Más megközelítés szerint azonban az automatizált rendszerek nemcsak költségnövekedést eredményeznek a bankoknak.

Az elmúlt években a bankok csak a fiókhálózat bővítésével és új alkalmazottak felvételével tudták volna kiszolgálni a megnövekedett ügyfélkört és tranzakciósámat, ha az ATM-ek nem vennék át a feladatok egy részét. Statisztikák szerint egy átlagos ATM havi szinten mintegy 10 000 tranzakciót kezel, míg egy banki pénztáros csak körülbelül 4000 tranzakciót tudna végrehajtani. Ennek eredményeként a termelékenység növekedés ellensúlyozza az automaták üzemeltetéséből adódó költségeket. Egy tanulmány szerint egy banki tranzakció végrehajtása 1,20 dollárba kerül, míg az ügyfél saját maga intézi a tranzakciót bankkártyával, akkor a költség mindössze 26,63 cent.

Fontos azonban megjegyezni, hogy ezen különbség figyelembevételéhez figyelembe kell venni, hogy a magyar bérek lényegesen alacsonyabbak az amerikai béreknél, ezért Magyarországon ez a költségmegtakarítás nem jelent ilyen mértékű előnyt.

Az éves üzemeltetési költség jelentős összeg, amely Magyarországon körülbelül 1 700 000 forint, ami nagyjából a beruházási költség felével egyenlő. Ugyanakkor, ha ezt összehasonlítjuk egy banki alkalmazott éves bérköltségével, akkor már nem tűnik annyira nagyknak ez az összeg. Különösen igaz ez, ha figyelembe vesszük, hogy az automatikus pénzkidó éjjel-nappal működik, nem vesz igénybe betegszabadságot, és nem túl érzékeny a munkakörülményekre.

Az ATM-ek alkalmazásának egyik fontos hátrányát ki kell emelni, amire már korábban is utaltam. Ez arról szól, hogy az automatákban a banknak fizikailag kell tárolnia készpénzt, ami végül kamatkieséssel jár számára. A bankoknak tehát a legkedvezőbb lenne, ha sikerülne teljesen kizárni a készpénzt a fizetési folyamatokból.

Általánosságban elmondható, hogy az ATM-ek számos előnnyel járnak a bankok számára, például:

- költségcsökkentés,
- piaci részesedés növelése vagy legalábbis megtartása,
- az ügyfelek átlagosan nagyobb összeget tartanak számlájukon, ami további előnyökkel jár a bank számára.

Az ATM-k az ügyfelek számára továbbfejlesztett elérhetőséget kínálnak pénzügyeikhez, ezzel felszámolva a korábbi korlátokat. Az automaták megjelenése előtt a készpénz felvételének egyetlen módja az volt, hogy az ügyfél személyesen felkereste a bankfiókot. Azonban a bankfiókok korlátozott nyitvatartási idejük miatt, például pénteken már korán délután, hétfőig pedig egyáltalán nem állnak rendelkezésre. Emellett a bankfiókok távolsága is jelentős, míg az ATM-ek könnyen elérhetők és elhelyezhetők.

Az ügyfelek az ATM-eket gyakran előnyben részesítik, mivel ezeket könnyen és gyorsan használhatják, anélkül, hogy személyesen a bankba kellene menniük. Az automaták általában gyorsabb kiszolgálást nyújtanak, ritkán kell sorba állni, és néhány esetben a tranzakciós költség is alacsonyabb lehet, mint a bankfiókokban. Az ATM-ek használatával az ügyfelek csak azt a készpénzt veszik fel, amire éppen szükségük van, míg a többi kamatozik a számlájukon.

Mindezek alapján valószínű, hogy a magyar bankok a jövőben az ATM-ek segítségével további szolgáltatásokat kínálnak majd ügyfeleiknek, kihasználva azok széleskörű elérhetőségét és kényelmét. A fent említett előnyök összességében azt eredményezik, hogy az ATM használata vonzó alternatívává válik a hagyományos bankfiókokhoz képest.

2. A JÁRVÁNY HATÁSA A KÉSZPÉNZ HASZNÁLATRA MAGYARORSZÁGON

A Magyarországon is tapasztalható koronavírus-járvány és a vele járó kormányzati intézkedések jelentősen befolyásolták az ország gazdaságát és a fizetési szokásokat. Az első koronavírusos beteget 2020. március 4-én regisztrálták, és a járvány első hulláma 2020. márciusban kezdődött, majd június végén megszűnt az elrendelt veszélyhelyzet. Ebben az időszakban a kormány szigorú korlátozó intézkedéseket alkalmazott, lezárta a határokat, bevezette a kijárási korlátozást, és bezárták a boltokat, mozikat, vendéglátóhelyeket, ami nagy mértékben csökkentette a gazdasági aktivitást.

A járvány második hulláma 2020 augusztusában indult, és a kormány november 10-én újra elrendelte a veszélyhelyzetet, bevezetve újabb korlátozásokat a személyes kontaktusok számának csökkentése érdekében. A második hullám alatt a korlátozások szerkezete eltért az elsőtől, így a gazdasági aktivitás kisebb mértékben csökkent.

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) több tanulmányában komplex módon vizsgálja a koronavírus-járvány rövid és hosszú távú hatásait a gazdaságra, ezen belül a fizetési szokásokra. Az első és második veszélyhelyzet időszakában visszaesett a legtöbb fizetési mód forgalma, különösen érintve a kis értékű készpénzes fizetéseket. Az elektronikus fizetési módok használata gyakoribbá vált.

Az utazásokkal kapcsolatos óvatosság és a korlátozások miatt szignifikáns visszaesés volt tapasztalható a határon átnyúló és személyes jelenlétet igénylő fizetéseknél, valamint a külföldi kibocsátású kártyákkal belföldön lebonyolított tranzakcióknál. Ezzel szemben a belföldi online kártyás fizetések száma és értéke kiugró mértékben növekedett.

Az elektronikus fizetések terjedését tovább erősítheti, hogy Magyarországon 2021. január 1-től jogszabály írja elő az elektronikus fizetések kötelező elfogadását a kiskereskedelemben.

Az azonnali fizetésre épülő kényelmes, gyors és olcsó fizetési megoldások nagyobb számban történő piaci megjelenése és elterjedése is tovább növelheti az elektronikus fizetések arányát. Ezen változások hosszabb távon is érezhetőek lesznek, és az elektronikus fizetések további bővülését támogathatják.

2.1. A készpénzforgalomban és az elektronikus fizetési módok használatában tapasztalt változások

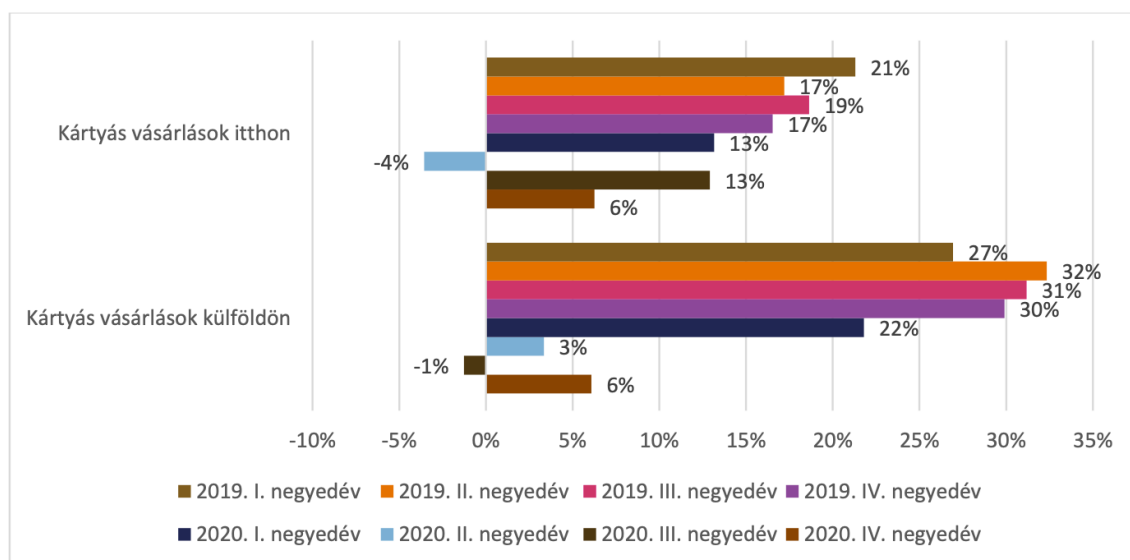
A banki adatszolgáltatások, a fizetési rendszerek, és az online pénztárgépek rendelkezésre álló forgalma alapján megállapították, hogy a fizetési kártyákkal történő vásárlások forgalma dinamikusan növekedett az év során. A második negyedévben tapasztalt átmeneti megtorpanás után a harmadik negyedévben erőre kapott, majd a negyedik negyedévben mérséklődött.

A hazai kibocsátású kártyákkal történő belföldi vásárlások száma a teljes év során 7 százalékkal nőtt. Ezen belül a második negyedévben tapasztalt 4 százalékos csökkenés után a harmadik negyedévben 13 százalékos növekedést mutatott, majd a negyedik negyedévben a növekedés 6 százalékra mérséklődött. Értékben a teljes év során 17 százalékos emelkedés történt.

A külföldön történő vásárlásoknál megfigyelhető, hogy a növekedés visszafogottabb volt az év során, valószínűleg a külföldi utazások korlátozásának következtében. A teljes év során volumenben 7, értékben pedig 1 százalékra mérséklődött az éves növekedés. Az egyes negyedévek közötti eloszlást tekintve az intenzív növekedést követően a második negyedévben jelentősen mérséklődött a növekedés, majd a harmadik negyedévben darabszámban 1, értékben pedig 10 százalékos csökkenés következett be. A negyedik negyedévben javuló értékek tapasztalhatók, volumenben 6 százalékos növekedés, értékben pedig 3 százalékos csökkenés az előző év azonos időszakához képest.

Ez alapján látható, hogy a fizetési kártyás vásárlások dinamikája érzékeny volt a külföldi utazások korlátozásaira és az év során változó fogyasztói szokásokra.

1. ábra: Kártyás tranzakciók számának változása negyedéves bontásban 2019-2020

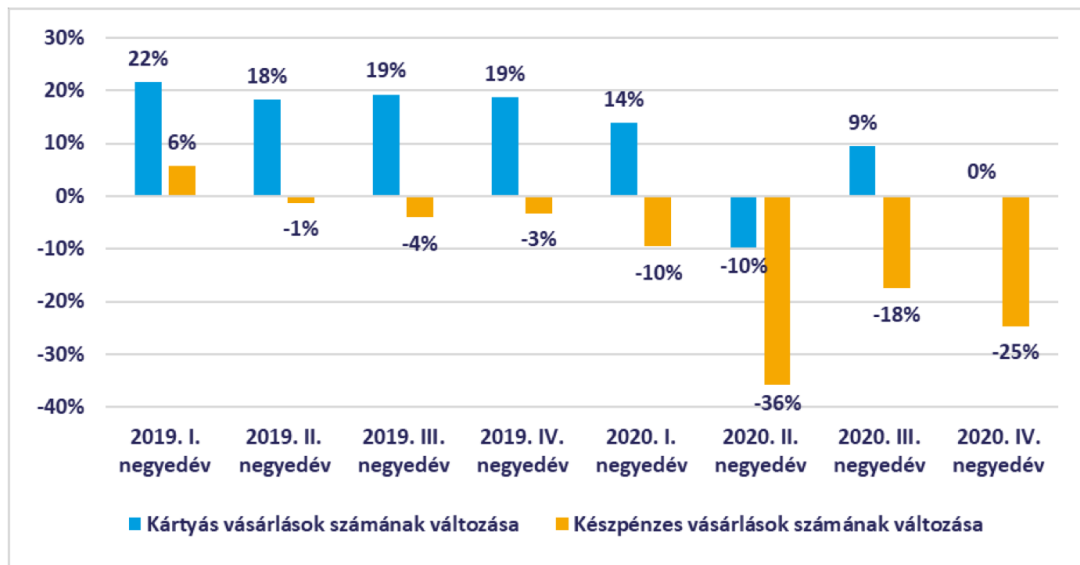

Forrás: MNB

A vásárlások számát és értékét részletesen elemezve, különböző fizetési módok szerint, megállapítható, hogy a változások nem egyformán érintették a készpénzes és kártyás vásárlásokat. A kártyás tranzakciók esetében az év második felében jelentős növekedés tapasztalható volt mind a tranzakciók számában, mind azok értékében. Ezzel szemben a készpénzes tranzakciók visszaesése az év egészére kizárólag ezt a fizetési módot érintette. A vásárlások értékének csökkenése az éves összesítésben 5,3 százalékos, ami főként a készpénzes tranzakciók 14 százalékos visszaeséséből és a kártyás tranzakciók 11 százalékos emelkedéséből ered. A tranzakciók számában 2020-ban tapasztalt 18 százalékos éves csökkenés pedig elsősorban a készpénzes tranzakciók 22 százalékos visszaeséséből és a kártyás fizetések 3 százalékos éves növekedéséből adódik.

A készpénzes tranzakciók száma 2020 harmadik negyedévében közel 153 millió darab volt, ami 18 százalékos csökkenést jelent az előző év azonos időszakához képest. Az év utolsó három hónapjában pedig további 25 százalékos visszaesés következett be, a tranzakciók száma pedig elérte a 197,5 millió darabot, összehasonlítva a 2019-es év azonos időszakával. Ezzel szemben a kártyás vásárlások darabszáma mindkét időszakban nőtt vagy stagnált, ellentétben a második negyedévvél. A harmadik negyedévben a kártyás tranzakciók száma 18 millió darab volt, ami 9 százalékos éves növekedést mutatott, míg az év utolsó időszakában csak elhanyagolható mértékű, 0,1 millió darabos emelkedést lehetett megfigyelni.

2. ábra: Készpénzes és kártyás vásárlások számának változása 2019-2020 online pénztárgép alapján

Forrás: MNB

2.2. Készpénzforgalomban történt változások

Az év 2020. március 12-étől kezdve, a koronavírus-járvány első hullámához kapcsolódóan, a magyar kormány által kihirdetett veszélyhelyzet idején jelentős változások történtek a készpénzforgalomban. Ebben az időszakban, a következő 8 munkanapon keresztül, kiemelkedően magas szintű készpénzkiáramlás figyelhető meg a Magyar Nemzeti Bankból. Ez az összeg elérte a 250 milliárd forintot, ami meghaladta a korábbi trendeknek megfelelő, átlagos 5-7 hónapos növekményt. A járvány okozta veszélyhelyzet kezdeti időszakában tapasztalt intenzív keresletet egy korrekciós időszak követte, mely során szokatlanul alacsony mennyiségű bankjegy áramlott ki az MNB-ből. A nyári hónapokban a készpénzforgalmat jellemző mutatók nagyrészt visszatértek vagy közelítettek a korábban megszokott értékeikhez.

A koronavírus második, őszi hullámakor bevezetett szigorú korlátozások kisebb mértékű keresletnövekedést eredményeztek a korábbi, márciusi eseményekhez képest. Ugyanakkor a járvány hatásai számos területen egyértelműen megjelentek, például a készpénzes fizetések számában, a hitelintézetek fiókjaiban és ATM-jein keresztüli készpénzkifizetések forgalmában, valamint a pénzfeldolgozási adatokban. Bár különböző készpénzforgalmi mutatók azt mutatják, hogy a tranzakciós célú készpénzhasználat bizonyos mértékben csökkent, ennek ellenére ennek hatása nem volt lényeges a jegybankhoz irányuló bankjegykereslet terén. A tranzakciós készpénzkereslet csökkenése és a forgalomban lévő készpénzállomány növekedése egyidejű jelenléte azt sugallja, hogy a járvány által okozott bizonytalanság arra ösztönözte a lakosság jelentős részét, hogy készpénzt tartalékoljon.

3. A CASH-ATM KFT. ATM FORGALMI ADATAI 2019-2022

A Cash-Atm Kft. rendelkezésemre bocsátotta az elmúlt négy év, Magyarországon üzemelő bankautomatáiban létrejött külföldi készpénzfelvételek forgalmára vonatkozó adatait. Hozzájárultak, hogy az adatok maximum 30%-át felhasználva, ezeket számszerűsítve közzé is tehetem dolgozatomban.

A vállalat folyton bővülő gépparkjában ez idő alatt, 2019. január, és 2022. december között folyamatos mennyiségi változás figyelhető meg. Annak érdekében, hogy a lehető legpontosabb eredményeket kapjam, és a legmegfelelőbb következtetéseket vonhassam le, a cég által küldött listán szereplő első 15 bankautomata eredményeit veszem figyelembe kutatásomhoz. A kapott listán a gépek sorrendje egyedi azonosítószámuk alapján lett meghatározva, így az a számomra releváns adatok szempontjából nevezhető véletlenszerűnek. Az általam vizsgált 15 bankautomata mind 2016. október és 2018. február között lettek telepítve jelenlegi helyzetükre. Ezek a helyszínek kivétel nélkül, mind Budapesten találhatóak. Eredményeim arányaiban így hitelesen tükrözik a valóságot.

1.táblázat: A Cash-Atm Kft. bankautomata forgalmi adatai

	2019	2020	2021	2022
Felvett összeg (Ft)	901 723 000 Ft	213 936 000 Ft	221 792 000 Ft	508 286 000 Ft
Tranzakciószám (db)	8 219 db	2 460 db	2 433 db	7 305 db

Forrás: Saját készítés

A Cash-Atm Kft. bankautomatáinak forgalmi adatai fontos információkat szolgáltatnak arról, hogy az elmúlt években milyen változások történtek a külföldiek által bonyolított készpénzforgalom terén. Az adatok alapján megfigyelhető, hogy 2019-ben 901 723 000 Ft volt az összes külföldi készpénzfelvétel, míg 2020-ban ez az összeg 213 936 000 Ft-ra csökkent, majd 2021-ben szinte jelentéktelen mennyiségben emelkedett 221 792 000 Ft-ra, végül 2022-ben pedig 508 286 000 Ft-ra nőtt.

Az adatokból egyértelműen látszik, hogy a Covid-19 járvány hatása nagyban érződött az ország turizmusán, és így a vendéglátó egységek mellett, a külföldiek által használt bankautomaták formájában is jelentős visszaesést hozott. 2020-ban az összes külföldiek által bonyolított

készpénzfelvétel összege jelentős mértékben csökkent. Az adatok alapján a csökkenés mértéke 76,3% volt 2019-hez képest.

Az ezt követő évek során a Covid-19 járvány hatása enyhült, és ez lehetővé tette az összeg emelkedését az elmúlt évben.

A változások százalékos arányai alapján a készpénzfelvétel összege 2019 és 2020 között 76,3%-kal csökkent, majd 2020 és 2021 között 3,7%-kal nőtt, és végül 2021 és 2022 között 128,8%-kal nőtt. Az adatok azt mutatják, hogy az összeg növekedése az elmúlt években jelentős volt, és a vállalatnak lehetősége van arra, hogy tovább növelje a bevételeit a megfelelő szolgáltatások fejlesztésével, és a kihelyezett bankautomaták hálózatának bővítésével. Ezt kis lépésekben meg is tették, a bízató adatok hatására majdnem 20%-kal nőtt a kihelyezett gépek száma 2019-hez képest.

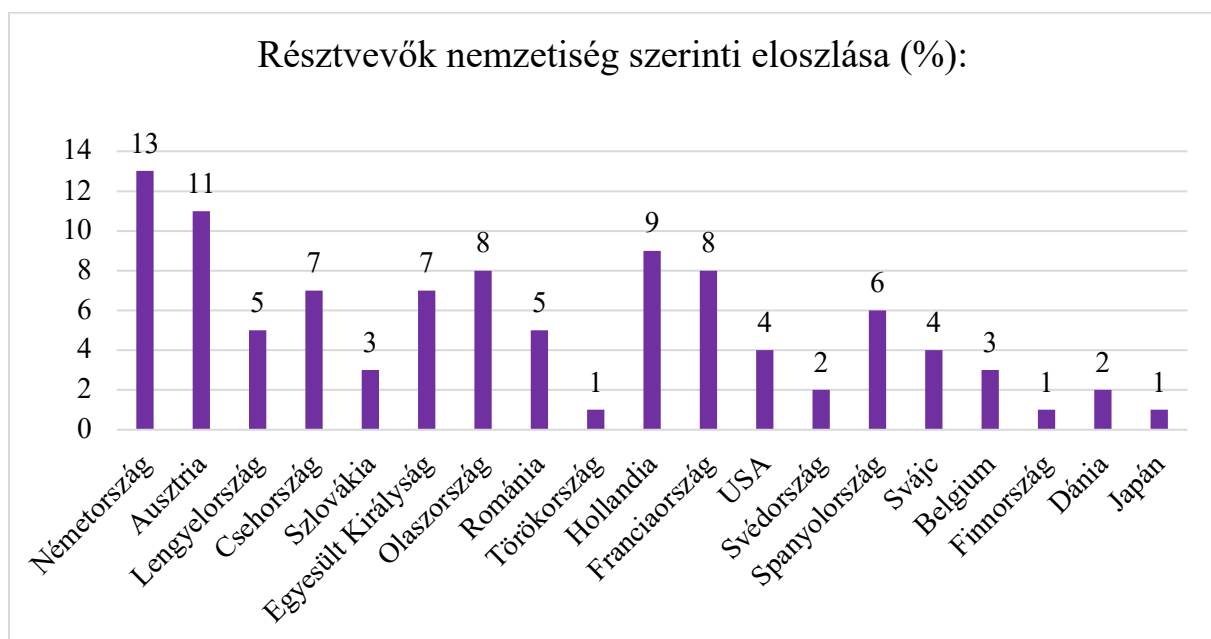
Az adatok további érdekes információkat is szolgáltatnak arról, hogy az egyes években milyen mennyiségű tranzakció történt. 2019-ben összesen 8 219 db, míg 2020-ban és 2021-ben mindössze 2 460 db és 2 433 db tranzakció volt. Azonban, 2022-ben ez a szám ismét jelentősen emelkedett, 7 305 db tranzakcióra. A változások százalékos arányai alapján a tranzakciók száma 2019 és 2020 között 70,1%-kal csökkent, majd 2020 és 2021 között további 1,1%-kal csökkent, és végül 2021 és 2022 között a tranzakciószám 300,3%-kal, vagyis háromszorosára nőtt.

4. A MEGKÉRDEZETT KÜLFÖLDIEK PÉNZFORGALMI SZOKÁSAI

Dolgozatom harmadik fejezetében bemutatom az általam végzett elemzéseket arról, hogy a felmérésben résztvevő, Magyarországra utazó külföldi turisták milyen arányban rendelkeznek bankszámlával, hogyan, mire, és milyen arányban használják a különféle elektronikus fizetési szolgáltatásokat. Ismertetem, a kutatás szerint milyen módon jutnak hozzá rendelkezésére álló jövedelmükhöz (készpénz vagy elektronikus formában), és hogyan költik el azt (elektronikus vagy készpénz formájában). Emellett bemutatom, hogy a különböző nemzetiségek milyen arányban preferálják az egyes fizetési módokat, és hogyan változott ez a világválság hatására az elmúlt négy év során.

Az alábbi ábrán látható az általam megkérdezett turisták származási országuk szerinti eloszlása.

3. ábra: A válaszadók nemzetiségi eloszlása.

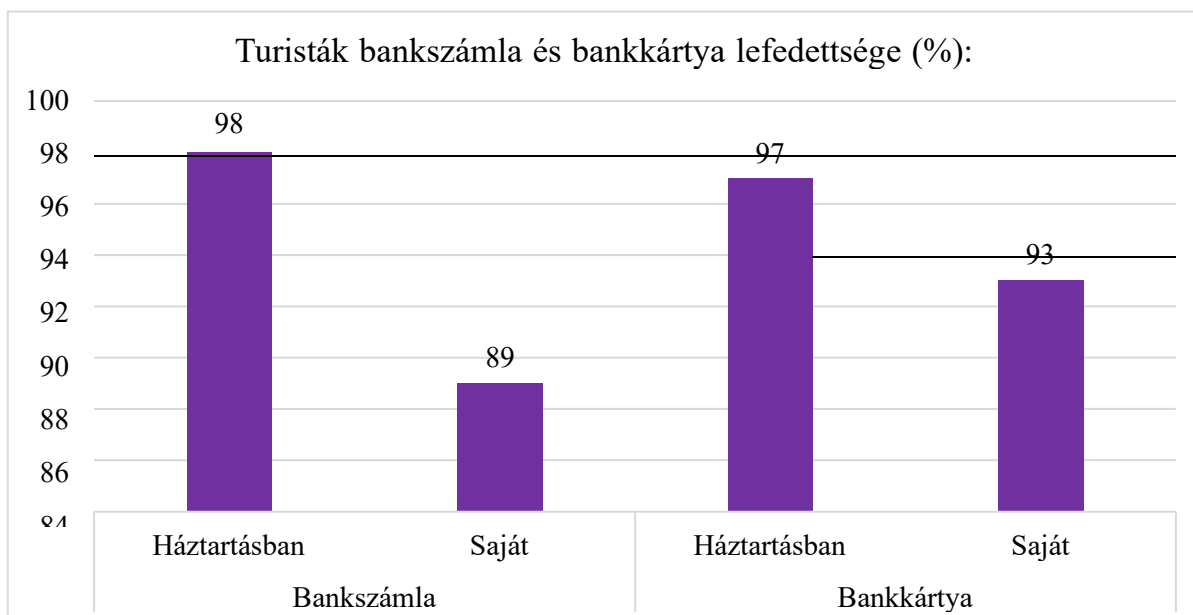
Forrás: Saját készítés

4.1. Bankszámla és bankkártya lefedettség

Napjainkban a különböző online fizetési módok már szinte bárki számára könnyen elérhetővé váltak. Kutatásban résztvevő személyeket először arról kérdeztem, rendelkeznek-e háztartásukban, illetve saját tulajdonú bankszámlával, és bankkártyával.

A válaszadók 98%-a rendelkezik háztartásukban legalább egy bankszámlával, ehhez képest viszont saját bankszámlája csak a megkérdezettek 89%-ának van. A kérdőív szerint a háztartások 97%-ában van bankkártya, és saját bankkártyával is 93%-a rendelkezik a résztvevőknek. Megfigyelhető tehát, hogy ha saját bankszámlával nem is rendelkezik mindenki, bankkártyával ellenben igen magas arányban.

4. ábra: Bankszámla, és bankkártya lefedettség

Forrás: Saját készítés

„Általánosságban elmondható, hogy a jelenlegi európai népesség 526,64 millió fő, ami 77,74%-os banki rátát jelent. A banki népesség alatt azokat az egyéneket értjük, akik olyan bankszámlával rendelkeznek, amely lehetővé teszi számukra, hogy hagyományos pénzügyi szolgáltatásokon keresztül intézzék pénzügyeiket.”³

³ „In general, the current European population stands at 526.64 million representing a banking rate of 77.74%. The banking population refers to individuals with bank accounts that enable them to manage their finances through traditional financial services.” <https://focusonbusiness.eu/en/news/europe-s-banking-population-surpasses-400-million-as-germany-uk-lead/3644>

4.1.1. Bankszámlával nem rendelkezés okai

Több oka lehet annak, ha egy felnőtt ember nem rendelkezik saját bankszámlával. Az egyik leggyakoribb eset az, ha anyagi gondok állnak a háttérben, mert az illetőnek nem áll rendelkezésére elegendő pénz a számlanyitáshoz szükséges minimális összeg letétbe helyezésére. Szintén nehézségekbe ütközhet bankszámla nyitása során az, akinek rossz hitelminősítése van, mivel a bankok általában ellenőrzik a jelentkezők hitelminősítését, mielőtt elfogadják az új számla nyitási kérelmet. Továbbá, a bankok általában személyazonossági igazolványt vagy más hivatalos okmányt kérnek a számlanyitás során, így, ha valaki nem rendelkezik a megfelelő okmánnyal, akkor nem tud bankszámlát nyitni.

Az általam vizsgált célcsoport, vagyis a kikapcsolódás céljából külföldre látogató turisták körében a következő lehetőségek valószínűbbek. Néhány ember azért nem nyit bankszámlát, mert nem bíz a bankokban, és a bankrendszerben, ezért inkább készpénzt használ vagy más alternatív fizetési módszereket alkalmaz.

Vannak olyan alternatívák, mint az egyes kriptovaluták, amelyek bizonyos emberek számára megbízhatóbbnak tűnnek, mint a hagyományos banki szolgáltatások. Ugyancsak előfordul, hogy néhány kultúrában az emberek hagyományosan inkább a készpénzt használják, mint az elektronikus szolgáltatásokat, és ennek megfelelően nem rendelkeznek bankszámlával.

Ezek tehát néhány lehetséges ok, a teljesség igénye nélkül, de egyéni helyzettől függően lehetnek más indokok is, amiért valaki nem rendelkezik saját bankszámlával, sok ember egyszerűen kényelmetlenül érzi magát a banki szolgáltatások használata közben, és inkább készpénzt használ a mindennapi vásárlásokhoz.

Az általam megkérdezett személyek között igen csekély számban fordultak elő olyanok, akik nem rendelkeznek háztartásonként legalább egy bankszámlával. Azonban azok, akik mégis kimaradtak ebből a körből, több okot is megfogalmaztak ennek a döntésnek a magyarázataként. A válaszadók 41%-a úgy nyilatkozott, hogy nem tartja szükségesnek az ilyen jellegű szolgáltatások igénybevételét, míg 23%-a nem bíz a bankokban és nem tartja elfogadhatóan kockázatmentesnek a velük való együttműködést. Az általam megkérdezett személyek 17%-a számára saját bevallása szerint a számla fenntartása túl költséges, míg 19%-a egyszerűen nem érzi elég biztonságosnak ezeket a szolgáltatásokat.

5. ábra: Bankszámlával nem rendelkezés oka

Forrás: Saját készítés

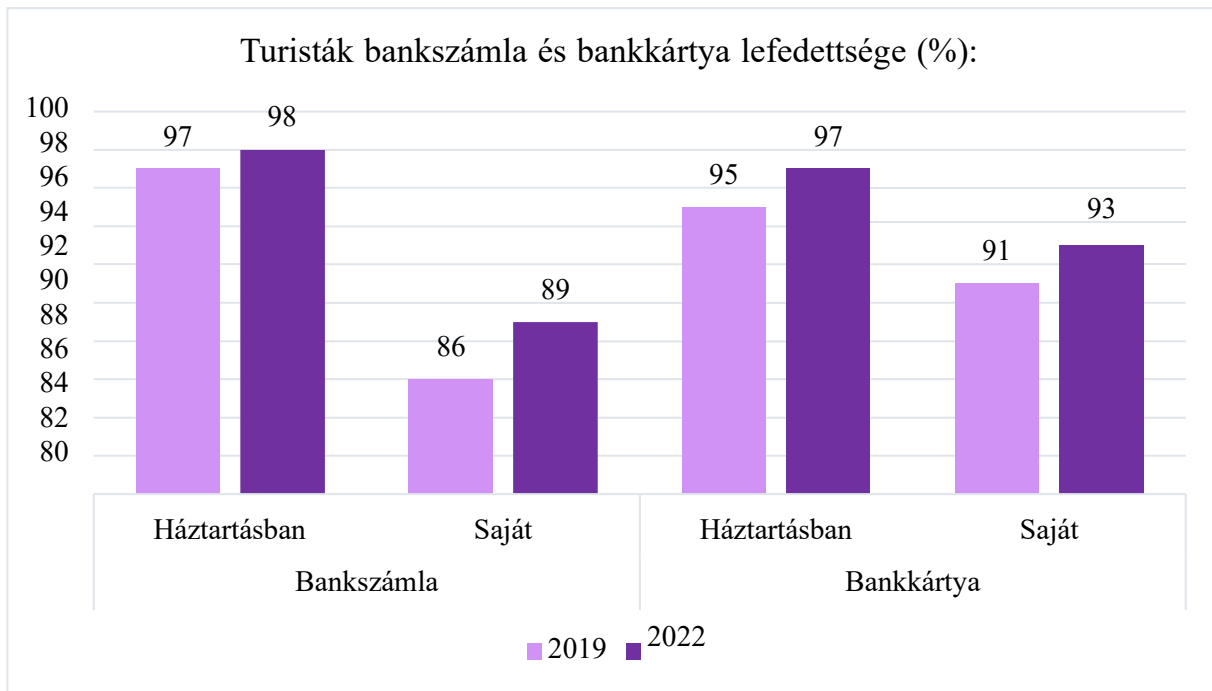
4.1.2. A bankszámla, és bankkártya lefedettségi arány változása a világjárvány hatására

Az általam felvett adatok azt mutatják, hogy a turisták bankszámla és bankkártya használata jelentősen növekedett a világjárvány hatására. Az összehasonlításhoz a Cash-Atm Kft 2019-es adatokat használtam, amelyeket 2022-es felméréssel vettem össze.

A bankszámla lefedettség minden háztartás szintjén növekedett 97%-ról 98%-ra. A saját bankszámlával rendelkező háztartások aránya nőtt 86%-ról 89%-ra. Ez azt mutatja, hogy a bankszámla nyitás lehetőségének elérhetősége javult, és így több háztartás választotta ezt a lehetőséget a pénzügyeik intézésére.

A bankkártya lefedettségi arány is növekedett. Az összes háztartás szintjén 95%-ról 97%-ra, míg a saját bankkártyával rendelkező háztartások aránya nőtt 91%-ról 93%-ra. Ez azt jelzi, hogy a bankkártya használata is egyre elterjedtebb, és a háztartások több tagja is rendelkezik saját bankkártyával.

6. ábra: Bankszámla, és bankkártya lefedettség változás

Forrás: Saját készítés

A Covid-19 járvány hatására a világszerte tapasztalt növekvő tendenciák fokozódtak az emberek bankszámla és bankkártya lefedettségében. Ennek oka lehet, hogy a pandémia miatt sok országban növekedett az online fizetések, és pénzügyi tranzakciók száma, így az embereknek egyre inkább szükségük volt bankszámlára és bankkártyára az online vásárláshoz, és a digitális fizetésekhez. A pandémiahoz kapcsolódó korlátozások és óvintézkedések miatt sokan elkerülték a készpénz használatát, és inkább a bankkártyájukkal fizettek, hogy minimalizálják a személyes érintkezést, és csökkentsék a fertőzés kockázatát.

Az arány növekedésében azonban lehetnek más okok is az elmúlt években, mint például a pénzügyi technológiák fejlődése és elterjedése, az online bankolási lehetőségek szélesedése, a kormányok és a bankok által támogatott pénzügyi programok, valamint a fiatalabb generációk igényei, akik szintén hajlamosabbak a kényelmes, digitális bankolásra. Mindez hozzájárult az emberek bankszámla és bankkártya lefedettségének növekedéséhez az elmúlt években.

4.2. A rendszeres jövedelem formája, és a készpénzfelvételi, tartási szokások

Az arányok ugyan eltérőek lehetnek országonként és régióként, de általánosságban elmondható, hogy a felnőtt lakosság többsége rendelkezik rendszeres jövedelemmel. Ez a jövedelem lehet bér, fizetés, nyugdíj vagy más bevételi forrás.

Az emberek jövedelme hosszú idő óta már nem csak készpénz formájában érkezik, hanem az elektronikus fizetési módok térnyerésével egyre többen így kapják meg munkaadójuktól. A rendszeres jövedelem lehet teljes egészében elektronikusan, teljes egészében készpénzben, vagy részben elektronikusan, és részben készpénzben fizetve.

Az elektronikus fizetési módok, mint például a bankkártyás vagy online fizetés, már régóta jelen vannak a mindennapi életünkben. Az ilyen típusú fizetési módok használatakor a bankszámlánkra utalják az összeget. Ennek általában számos előnye van. Az ilyen módon érkező jövedelem biztonságosabb, mint a készpénz, mivel nem kell aggódnni a lopás vagy az elvesztése miatt. Emellett az elektronikus fizetési módokat alkalmazó munkáltatók rendszerint azonnal utalják a jövedelmet, így a dolgozóknak nincs szükségük arra, hogy kivárják a fizetési időpontot, vagy, hogy várjanak a fizetést igazoló papírmunkára. Azonban ilyen helyzetekben az emberek, akik elektronikus formában kapják meg a jövedelmüket, ha később egyes tranzakcióikat bankjegyekkel kívánják teljesíteni, kénytelenek a készpénzt egy bankautomatából, vagy a bankjuk fiókjából felvenni.

Ugyanakkor, továbbra is sok olyan ország van, ahol a készpénz még mindig az egyik leggyakoribb fizetési mód, és az emberek jelentős része előnyben részesíti a készpénzes fizetést. Ennek az előnye, hogy azonnal kézbe lehet kapni a pénzt, és nincs szükségük arra, hogy várjanak a banki feldolgozásra vagy az elektronikus fizetési módok esetleges hibáira.

Az embereknek szintén lehetősége van arra, hogy részben készpénzben, részben pedig elektronikusan kapják meg a jövedelmüket, ami előnyös lehet azok számára, akik nem kívánják az összes jövedelmüket elektronikusan kapni, de ugyanakkor nem akarnak teljesen készpénzes fizetést sem. Ez a lehetőség mindkét fizetési módnak az előnyeit kínálja, és az embereknek lehetőségük van arra, hogy a saját preferenciájuk szerint használják a készpénz- vagy az elektronikus fizetési módokat.

Az elektronikus fizetési módok egyre elterjedtebbek a mindennapi életünkben, és valószínűleg továbbra is növekedni fog a használatuk a jövőben. Azonban a készpénz is fontos fizetési mód marad sok országban, és az emberek továbbra is rendszeresen használják azt. A legjobb megoldás az lehet, ha mindkét fizetési módot egyidejűleg használjuk, hogy kihasználjuk mindkettő előnyeit, és biztosítjuk a fizetési lehetőségeink sokoldalúságát.

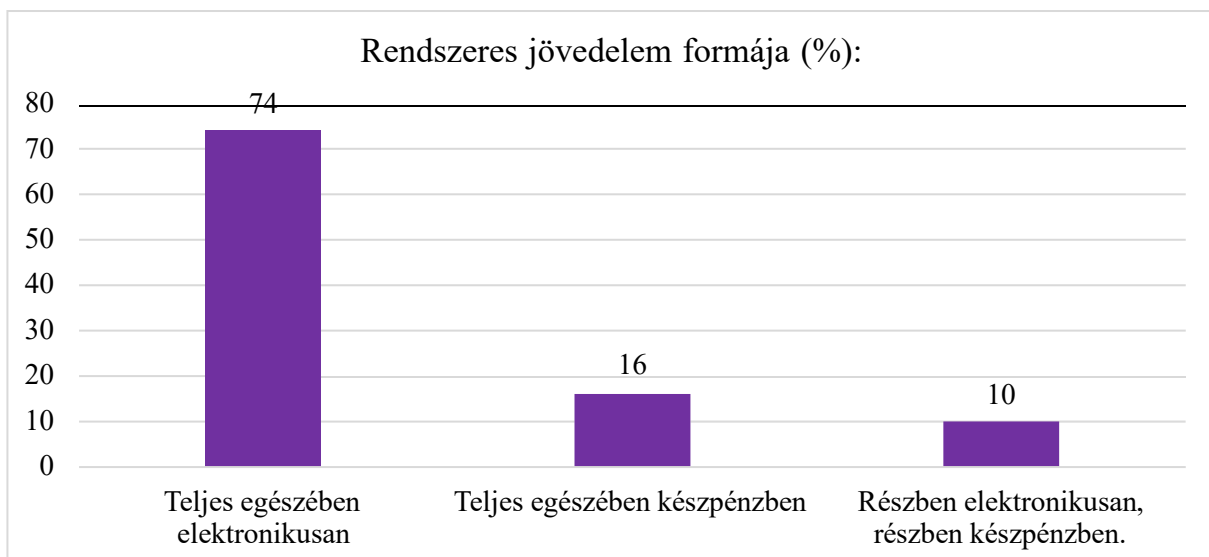
4.2.1. A rendszeres jövedelem formája

A válaszadók 94%-a rendelkezik rendszeres jövedelemmel.

A kérdőívek kielemezése után a következő ábrán (5. ábra) látható eredményt kaptam, ami azt jelenti számunkra, hogy az adott felmérésben részt vevő, rendszeres fizetéssel rendelkező turisták közül azok aránya, akik a teljes fizetésüket elektronikusan kapják, 74%.

Azok, akik teljes fizetésüket készpénzben kapják, 16%-a a megkérdezetteknek, míg azok, akik részben elektronikusan, részben készpénzben kapják a fizetésüket, mindössze 10%-ot tesznek ki a válaszadók közül. Tehát a megkérdezettek több mint háromnegyede (74%) elektronikus fizetést használ, míg csak kisebb részük (16%) kapja készpénzben a teljes fizetését.

7. ábra: A rendszeres jövedelem formája

Forrás: Saját készítés

4.2.2. A rendszeres jövedelem formájának változása a világjárvány hatására

A járvány világszerte jelentős hatással volt a gazdaságra és a munkaerőpiacra, amelynek eredményeként a rendszeres jövedelem formája is változásokon ment keresztül. Az egyik leglátványosabb változás az volt, hogy a készpénz használatra csökkent, míg az elektronikus fizetési módok iránti igény megnőtt.

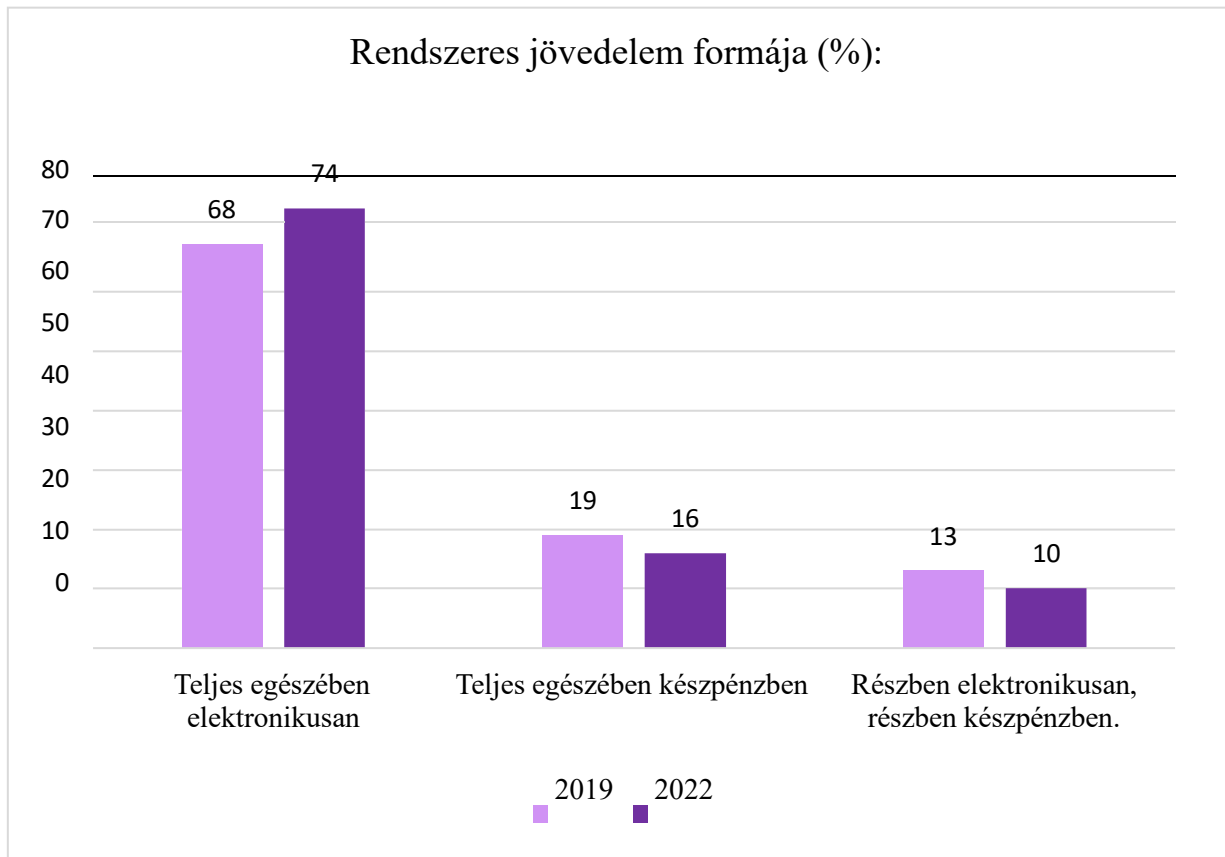
A járvány következtében a világ legtöbb országában karantént, lezárásokat vezettek be, és sok munkahely csökkentette a munkaidőt, vagy végleg be is zárt. Ennek eredményeként sok ember elveszítette a munkáját, vagy lecsökkentették a jövedelmét. A készpénz használata ebben az időszakban csökkent le, hiszen az emberek sokan otthon maradtak, és kevesebb pénzt költöttek. Ezzel szemben az elektronikus fizetési módok használata nőtt, ugyanis sok bolt, és szolgáltató teljesen megszüntette a készpénzes fizetést, és az érintkezésmentes fizetési alternatívákat kínálták.

Az emberek elkezdtek egyre szélesebb körű elektronikus fizetési lehetőségeket keresni, és határozottan a digitális pénzügyekre való áttérés gyorsuló tendenciáját tapasztaljuk.

A bankok, és más szolgáltatók számos új elektronikus fizetési módot vezettek be, valamint az online kereskedelem, a távmunka és a virtuális pénzügyek iránti igény is egyre tovább növekszik.

A Covid-19 járvány hatása láthatóan felgyorsította az elektronikus fizetési módok iránti igényt, és elősegítette a digitális pénzügyek terjedését.

8. ábra: A rendszeres jövedelem formájának változása

Forrás: Saját készítés

A kérdőívek alapján kapott eredmény azt mutatja számunkra, hogy az adott felmérésben részt vevő, rendszeres fizetéssel rendelkező turisták közül azok aránya, akik a teljes fizetésüket elektronikusan kapják, az utóbbi három évben 68%-ról 74%-re. Azok, akik teljes fizetésüket készpénzben kapják, 19%-ról 16%-a három megközelítést javaslom.

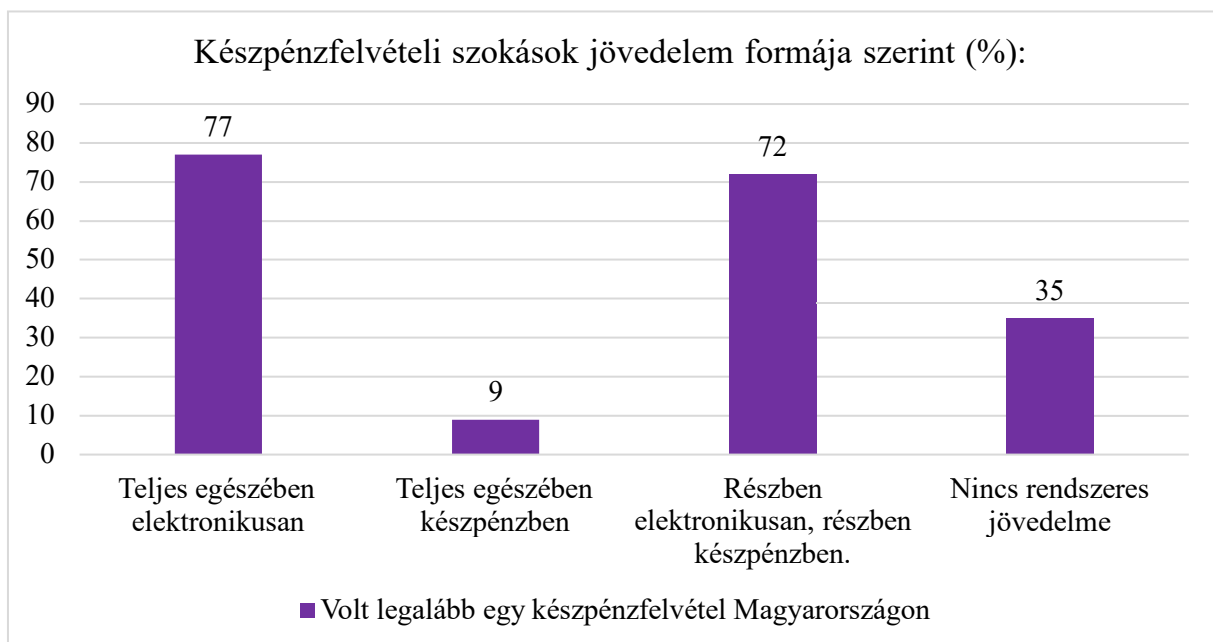
A megkérdezetteknek, akik részben elektronikusan, részben készpénzben kapják a fizetésüket, mindössze 10%-ot tesznek ki a válaszadók közül, s ez az arány is csökkent, a 2019-es 13%-hoz. Tehát a megkérdezettek több mint háromnegyede elektronikus fizetést használ, míg csak kisebb rész kapja készpénzben a teljes fizetését, s ez az arány 2022-re még jobban kikontrasztosodott.

4.2.3. Készpénzfelvételi szokások

Következő pontban azt vizsgáltam, hogy az adott felmérésben részt vevő turisták közül, rendszeres jövedelem formájától függően, mekkora azok aránya, akik látogatásuk alatt, legalább egyszer készpénzt vettek fel, vagyis bankautomatát használtak Magyarországon. Azok közül, akik teljes fizetésüket elektronikusan kapják, 77% rendelkezett legalább egy készpénzfelvétellel.

A teljes fizetésüket készpénzben kapó válaszadóknak viszont, csak 9% -a vett fel készpénzt Magyarországon. Akik részben elektronikusan, részben készpénzben kapják a fizetésüket, azoknál 72% használt bankautomatát. A válaszadók egy része korábban azt nyilatkozta, hogy jelenleg nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel, azonban ebből 35% igénybe vett készpénzfelvételi szolgáltatást.

9. ábra: Készpénzfelvételi szokások jövedelem formája szerint

Forrás: Saját készítés

A kérdőívben kitértem a felvett készpénz összegére is. A készpénzfelvételek értékét tekintve elmondható, hogy a válaszadók egy utazás alkalmával összesen átlagosan 93 000 forinthez, alkalmanként pedig átlagosan 30 000 forinthez jutnak hozzá ilyen módon.

4.3. Különböző fizetési módok használati arányának változása a világjárvány miatt

Ebben a részben azt vizsgáltam, hogy az emberek milyen fizetési módokat használnak a mindennapi életben, és hogy milyen gyakran használják ezeket a különböző helyzetekben. Az általam felmért fizetési módok közé tartozik a készpénz, a bankkártya, és az átutalás. Az adatok azt mutatják, hogy a készpénz továbbra is a legnépszerűbb fizetési mód, amelyet a megkérdezettek magas százaléka használ.

A járvány hatására sokan áttértek az érintésmentes fizetési módokra, és az egyes országokban eltérő módon alakult a fizetési szokások változása.

A készpénzes vásárlás mindig is a legelterjedtebb fizetési mód volt utazás alatt, mivel az emberek szívesen használják a pénzt, amit magukkal hoztak. Azonban a járvány hatására sokan elkezdtek kerülni a bankjegyekkel történő fizetést, mivel az baktériumok és vírusok terjesztésének forrása lehet. Ez különösen igaz volt azokban az országokban, ahol magas volt az átadás kockázata, és ahol a helyi hatóságok azt javasolták, hogy kerüljék a készpénzes fizetést.

A bankkártyák és a hitelkártyák használata így még inkább elterjedté vált, különösen az érintésmentes fizetési módok elterjedésével.

Az emberek sok esetben kényelmesebbnek találják az érintésmentes fizetést, mivel nem kell megérinteniük a POS terminált. Az érintésmentes fizetés azonban korlátozott összeggel történik, és az egyes országokban eltérőek lehetnek a lehetőségek.

Az online vásárlások is növekedtek, mivel az emberek inkább otthonról vásárolnak, hogy csökkentsék a közösségi helyeken való tartózkodásukat.

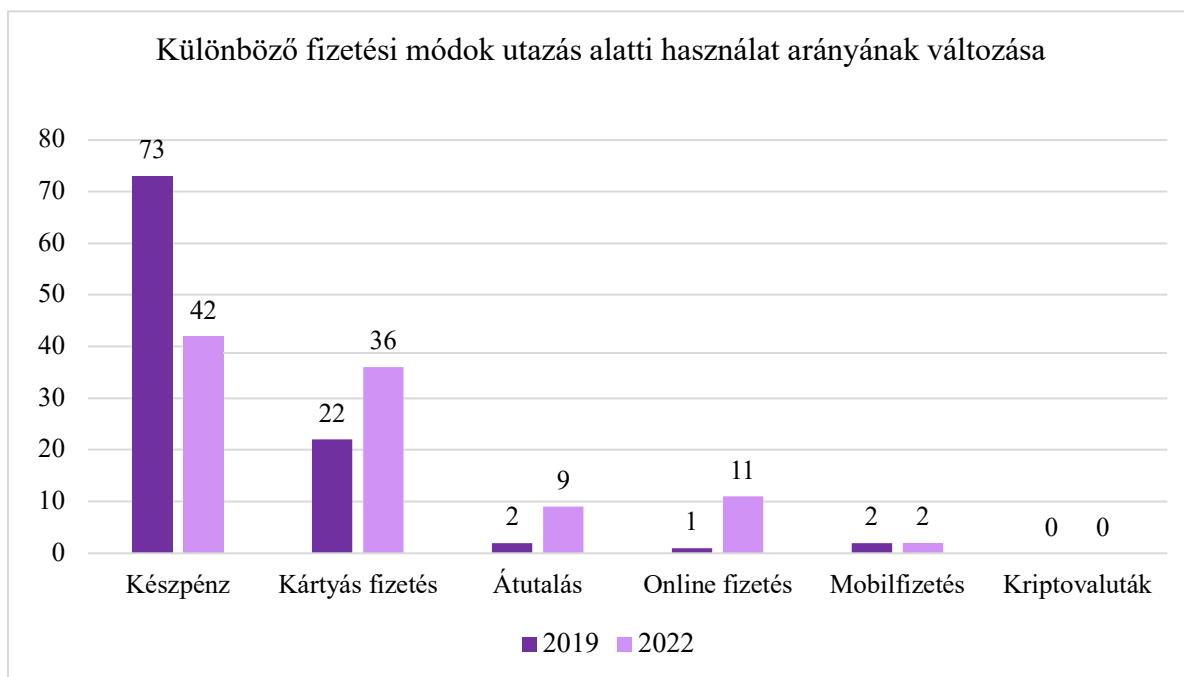
Az Airbnb, és más hasonló platformok által kínált szolgáltatások használatával a nyaralni készülőkhöz online tudnak foglalni és fizetni a szállásokért, vagy programokért. Ez a fizetési mód egyszerű és kényelmes lehetőséget kínál, különösen akkor, ha nem akarunk se készpénzt, se bankkártyát használni.

Az átutalás egy másik lehetőség a nyaralás alatt, különösen, ha az emberek hosszabb időt töltenek egy helyen, például egy apartmanban vagy nyaralóban. Az átutalás általában az interneten vagy mobilalkalmazások segítségével történik, és lehetővé teszi az emberek számára, hogy egymás közötti tranzakciókat hajtsanak végre, anélkül, hogy pénzt kellene hordozniuk. Az átutalás díjai és a tranzakciók ideje szintén eltérő lehet az egyes országokban.

A Bitcoin és más kriptovaluták használata is egyre elterjedtebb lesz, de még mindig nem széles körben elfogadott fizetési mód. Ezek a digitális valuták lehetővé teszik az emberek számára, hogy gyorsan és biztonságosan fizessenek, bár az árak ingadozása, és a szabályozás hiánya még mindig sok ember számára elrettentő lehet.

A különböző fizetési módok használatával kapcsolatos megfigyelések szerint, az elektronikus fizetési módok használati aránya egyértelműen növekedett az előző felmérésekhez képest, és a legfontosabb ilyennél, mint a bankkártya, az átutalás és a mobilfizetés, akár 10 százalékpontos növekedés is tapasztalható.

10. ábra: Az egyes utazás alatt használt fizetési módok arányának változása

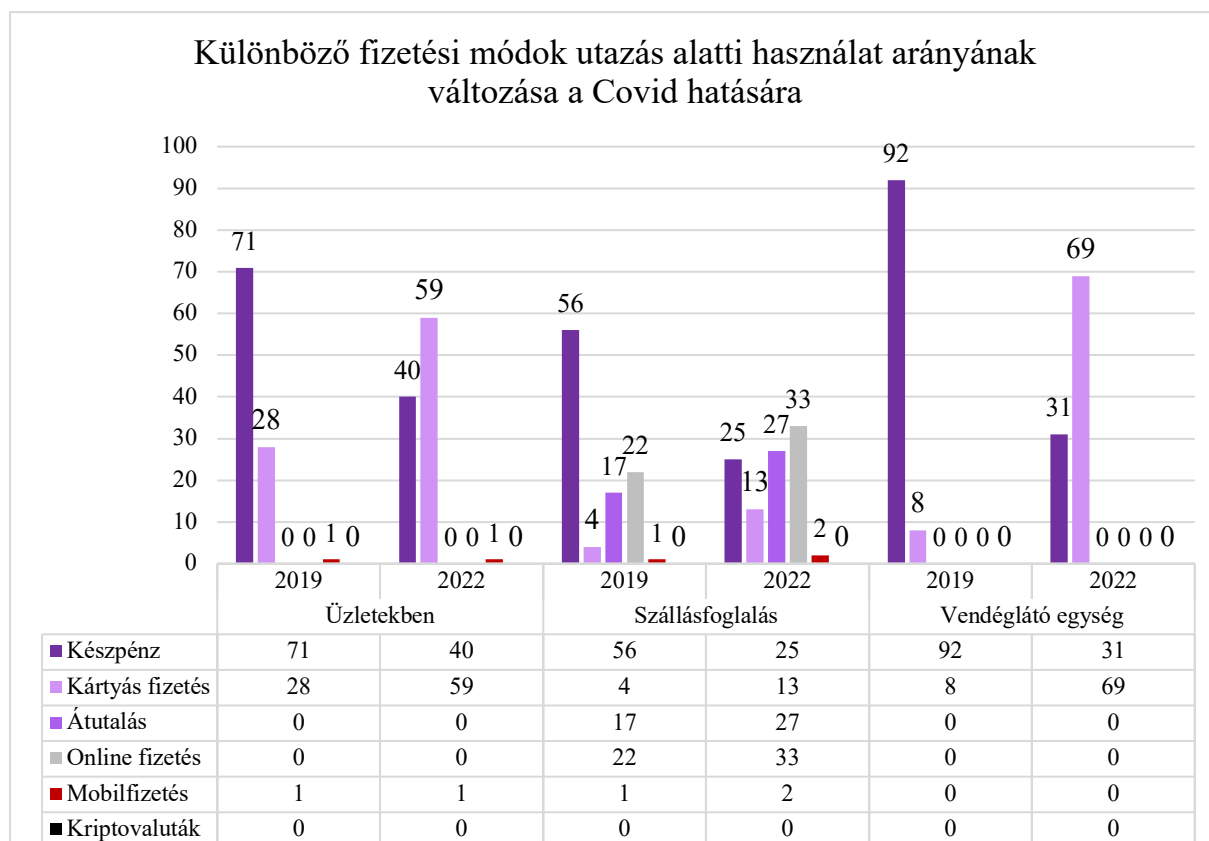
Forrás: Saját készítés

4.3.1. Az egyes fizetési módok használati arányának változása utazás alatt

A pandémia jelentősen befolyásolta ezt a trendet, mivel a vírus terjedése miatt az emberek óvatosabbak lettek és szívesebben fizettek elektronikus úton. Azonban fontos

megjegyezni, hogy a készpénz továbbra is széles körben használatos, mivel vannak olyan helyzetek és boltok, ahol nincs lehetőség az elektronikus fizetésre.

11. ábra: A fizetési módok arányának változásai különböző helyzetekben

Forrás: Saját készítés

Az adatok elemzése azt mutatja, hogy a kártyás fizetés és az átutalás egyre jellemzőbbé válik a lakosság körében. A kártyahasználat a leggyakoribb fizetési mód az üzletekben és más kártyás vásárlásoknál, míg a vendéglátóhelyeken és az internetes vásárlásoknál kevésbé használják. Az átutalás a lakosság körében az ötödik legnépszerűbb fizetési mód, amely különösen az internetes tranzakciók esetében gyakori. A tranzakció célja is befolyásolja az átutalás használatát, a nem rendszeres termék és szolgáltatás vásárlás az átutalás leggyakoribb típusa. A kártyás fizetők számának növekedése az elmúlt években jelentős.

Bár a fizetési helyzetek használati aránya különböző lehet, az átutalás és a kártyás fizetés egyaránt egyre népszerűbbé válik a lakosság körében.

5. A FIZETÉSI SZOKÁSOKAT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

Az eddigiekben összesítve tanulmányoztam, hogyan férnek hozzá a különböző fizetési módokhoz a Magyarországra látogató turisták, milyen formában kapják fizetésüket, valamint milyen helyzetekben használják a különböző fizetési módokat.

A következő fejezetben a megkérdezettek elektronikus fizetésekhez való hozzáférését, fizetési szokásait és preferenciáit vizsgáltam, ezen belül pedig a különböző szociológiai, és demográfiai tényezők szerinti csoportosításban elemeztem a fizetési szokásokat, különböző statisztikai módszerekkel. Az életkor, végzettség, foglalkoztatottsági státusz és a háztartás egy főre jutó jövedelme voltak a vizsgált szociodemográfiai tényezők, amelyek alapján több csoportot képeztem a részletes vizsgálat érdekében.

Az elemzésben arra kerestem választ, hogy mely tényezők befolyásolják a fizetési szokásokat, és ezek milyen hatással lehetnek a bankautomaták tervezett forgalmára. Az ökonometriai módszerekkel végzett vizsgálat során megállapítottam, hogy mely tényezőknek van erősebb vagy kevésbé erős hatása a vizsgált eredményváltozókra.

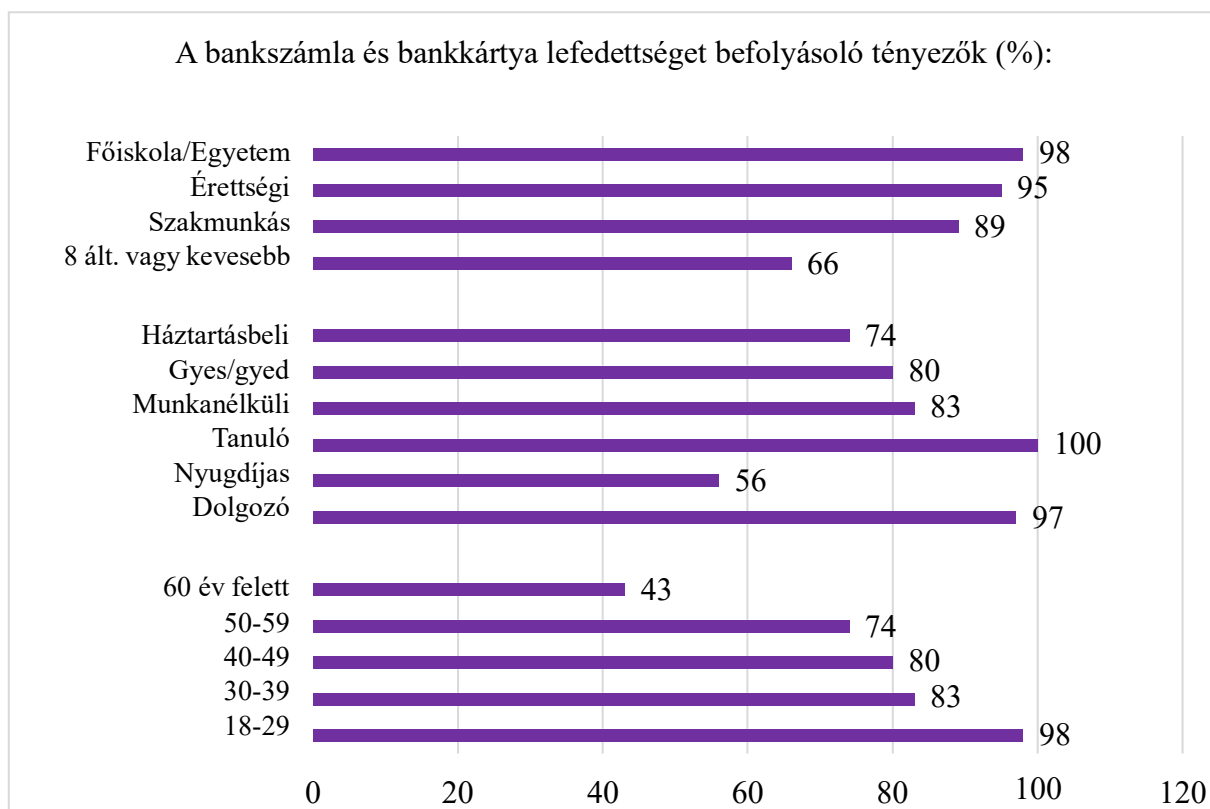
5.1. A bankszámla és bankkártya lefedettséget befolyásoló tényezők

Az, hogy valaki rendelkezik-e saját bankszámlával vagy bankkártyával, vagy a háztartás más tagja használja ezeket, nagyban függ attól, hogy az illető 60 évnél fiatalabb vagy idősebb-e, rendelkezik-e legalább szakmunkás végzettséggel, valamint, hogy milyen foglalkoztatási státusszal rendelkezik (nyugdíjas, munkanélküli vagy dolgozik).

A 60 év alatti felnőtt lakosok háztartásaiban általában rendelkeznek bankszámla és bankkártya, míg a 60 év feletti háztartásaiban ez csak jóval kevesebb emberre igaz.

Az iskolai végzettség alapján a legnagyobb különbség az alapfokú vagy kisebb végzettséggel rendelkezők és szakmunkások, valamint az érettségivel rendelkezők között mutatkozik: az előbbieknél háztartásaiban csak kétharmaduk fér hozzá bankszámlához és bankkártyához, míg az utóbbiaknak a 89, 95, illetve 98 százaléka rendelkezik ezekkel.

12. ábra: A bankszámla és bankkártya lefedettséget befolyásoló tényezők

Forrás: Saját készítés

A foglalkoztatási státusz alapján a nyugdíjasoknál a legalacsonyabb a bankszámla és bankkártya lefedettsége. Míg a munkanélkülieknél ez az arány 83%, az aktív dolgozóknál 97%, a tanulóknál pedig 100% a hozzáférési arány.

A megkérdezettek bankszámla és bankkártya lefedettségének aránya tehát jelentősen befolyásolható a demográfiai és szociológiai jellemzőktől függően, mint például az életkor és a végzettség.

Az életkor szerepet játszhat az emberek bankszámlával és bankkártyával való rendelkezésében. Általában a fiatalabb korosztályok kevésbé valószínű, hogy rendelkeznek bankszámlával és bankkártyával, míg az idősebb korosztályok nagyobb valószínűséggel használják ezeket a szolgáltatásokat. A nyugdíjas korú emberek gyakran kevésbé bíznak meg az elektronikus fizetési módokban, illetve bank rendszerekben, és jobban hajlamosak arra, hogy előnyben részesítsék a készpénzes fizetést.

A végzettség szintén befolyásolja az emberek bankszámlával és bankkártyával való rendelkezését. Azok, akik magasabb végzettséggel rendelkeznek, nagyobb valószínűséggel rendelkeznek bankszámlával és bankkártyával, mivel gyakrabban értesülnek azokról a lehetőségekről, amelyeket ezek a szolgáltatások nyújthatnak a pénzügyi stabilitásuk elősegítése, fenntartása érdekében.

Emellett a különböző kulturális szokások, a gazdasági helyzet is befolyásolhatják az emberek bankszámlával és bankkártyával való rendelkezését. A fejlett országokban nagyobb valószínűséggel rendelkeznek bankszámlával és bankkártyával, mivel a gazdaság és a pénzügyi rendszer fejlettebbek és ezek a szolgáltatások szélesebb körben érhetőek el.

13. ábra: A bankszámla és bankkártya lefedettség országok szerint

Forrás: Saját készítés

Az alábbi országok közül általában a fejlettebb országokban, mint például Németország, Ausztria, Hollandia, Svédország, Svájc, Belgium, Finnország és Dánia nagyobb az emberek bankszámla és bankkártya lefedettsége. Ennek fő okai közé tartozik a magasabb átlag jövedelem, a jobb infrastruktúra és a pénzügyi szabályozások szigorúsága.

Az Egyesült Királyságban, Franciaországban, Olaszországban és Spanyolországban is magas a bankszámla és bankkártya lefedettség, bár a pénzügyi szabályozások és az infrastruktúra szintje változó lehet.

Az Amerikai Egyesült Államokban és Japánban magas a bankszámla és bankkártya lefedettség, mivel ezek az országok a világ legfejlettebb pénzügyi rendszereivel rendelkeznek.

A kelet-európai országok közül Lengyelországban, Csehországban és Szlovákiában is viszonylag magas a bankszámla és bankkártya lefedettség. Ezt a gazdasági fejlődés és a pénzügyi szabályozások javulása eredményezi.

Törökországban és Romániában viszont alacsonyabb a bankszámla és bankkártya lefedettség, ami részben a gazdasági fejlődés, és a pénzügyi szabályozások alacsonyabb szintjével magyarázható.

5.2. A rendszeres jövedelem formáját, és a készpénzfelvételi szokásokat befolyásoló tényezők

A rendszeres jövedelem formáját és a készpénzfelvételi szokásokat számos demográfiai és szociológiai tényező befolyásolja.

Az életkor egy fontos tényező, amely befolyásolja a rendszeres jövedelmet és a készpénzfelvételi szokásokat. Az idősebb emberek általában magasabb jövedelemmel rendelkeznek, mivel több évet dolgoztak és felhalmoztak megtakarításokat. Ezzel szemben a fiatalabb emberek gyakran kevesebb jövedelemmel rendelkeznek, és kevésbé valószínű, hogy rendszeresen takarékoskodnak.

Az iskolai végzettség és a foglalkozás is befolyásolja, hiszen azok, akik magasabb szintű oktatást szereznek, gyakran magasabb jövedelemmel rendelkeznek. Emellett bizonyos foglalkozások, például az orvosok, a jogászok és a mérnökök általában magasabb jövedelmet keresnek, mint más foglalkozásokban dolgozók.

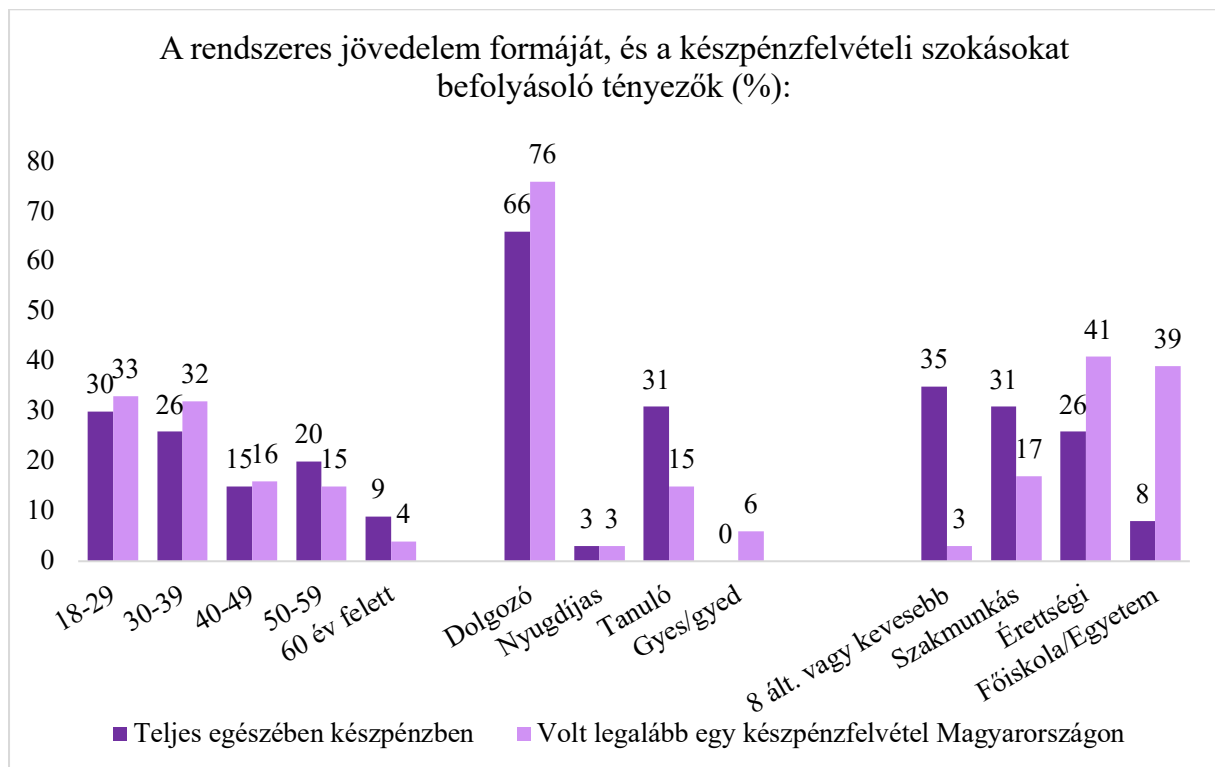
Az is fontos, hogy melyik országban vagy régióban él valaki. A gazdagabb országokban általában magasabb a jövedelem, mint a szegényebb országokban. A fejlett országokban a digitális pénzügyek és a banki tranzakciók elterjedtebbek, míg a fejlődő országokban a készpénz továbbra is az elsődleges fizetési mód marad.

A készpénzfelvételi szokásokat számos szociológiai tényező befolyásolja, például az életstílus és a fogyasztási szokások. Azok az emberek, akik többet költenek, valószínűbb, hogy gyakrabban vesznek fel készpénzt. Az emberek hajlamosak arra is, hogy a megszokott mintákhoz ragaszkodjanak, és ha korábban szokásuk volt készpénzt használni, akkor valószínűbb, hogy továbbra is ezt a fizetési módot választják.

Azonban az utóbbi években a technológiai fejlesztések miatt az emberek egyre inkább digitalizáltak, és az elektronikus fizetési módok iránti igény növekszik. Az online vásárlás és a banki tranzakciók elterjedése tovább ösztönzi az embereket, hogy egyre inkább az elektronikus fizetési módot válasszák, ami hosszú távon hatással lesz a készpénzfelvételi szokásokra.

Az idősek és a kevésbé technológiában jártas emberek valószínűbb, hogy ragaszkodnak a készpénzes fizetési módhoz. Ugyanakkor a fiatalabb generációk, akik az elektronikus eszközökhöz szoktak, sokkal inkább nyitottak az elektronikus fizetési módokra.

14. ábra: Rendszeres jövedelmi forma, és készpénzfelvétel szokásait befolyásoló tényezők

Forrás: Saját készítés

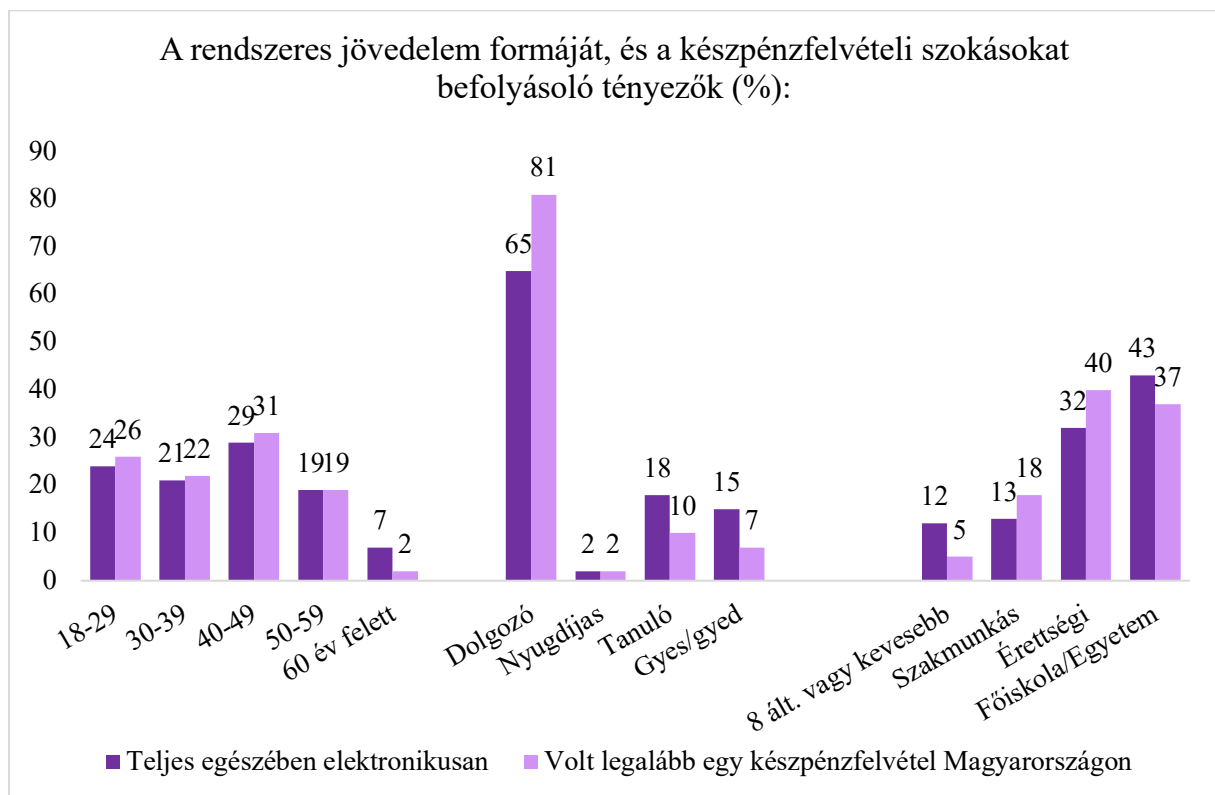
Az is fontos tényező, hogy milyen mértékben biztonságosak a fizetési módok. Azonban az utóbbi időben az elektronikus fizetési módok biztonsága jelentősen javult, és a legtöbb banki szolgáltató számos biztonsági funkciót biztosít, mint például az SMS értesítések vagy a kézi jóváhagyások.

Végül a kormányzati szabályozás és a jogi keretek is befolyásolják a rendszeres jövedelmet és a fizetési szokásokat. Néhány országban a készpénzforgalom korlátozása és az elektronikus fizetési módok előnyös adózási feltételeinek biztosítása ösztönzi az embereket, hogy az elektronikus fizetési módokat válasszák. Más országokban azonban a készpénz továbbra is az elsődleges fizetési mód marad, és a digitális pénzügyek terjedése lassabb.

Az emberek pénzügyi szokásait nagyban befolyásolják a társadalmi és demográfiai jellemzőik. Azok az emberek, akik csak alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeznek, valószínűbb, hogy készpénzben kapják a jövedelmüket, valószínűleg az elektronikus pénzforgalmi infrastruktúrához való alacsonyabb hozzáférés miatt.

Az alacsonyabb jövedelmű háztartások, nyugdíjasok, vállalkozók és fizikai munkát végzők is valószínűbb, hogy készpénzzel kapják a jövedelmüket. Azonban azok, akik diplomával rendelkeznek, kevésbé valószínűek, hogy készpénzt vesznek fel.

15. ábra: Rendszeres jövedelmi forma, és készpénzfelvétel szokásait befolyásoló tényezők 2.

Forrás: Saját készítés

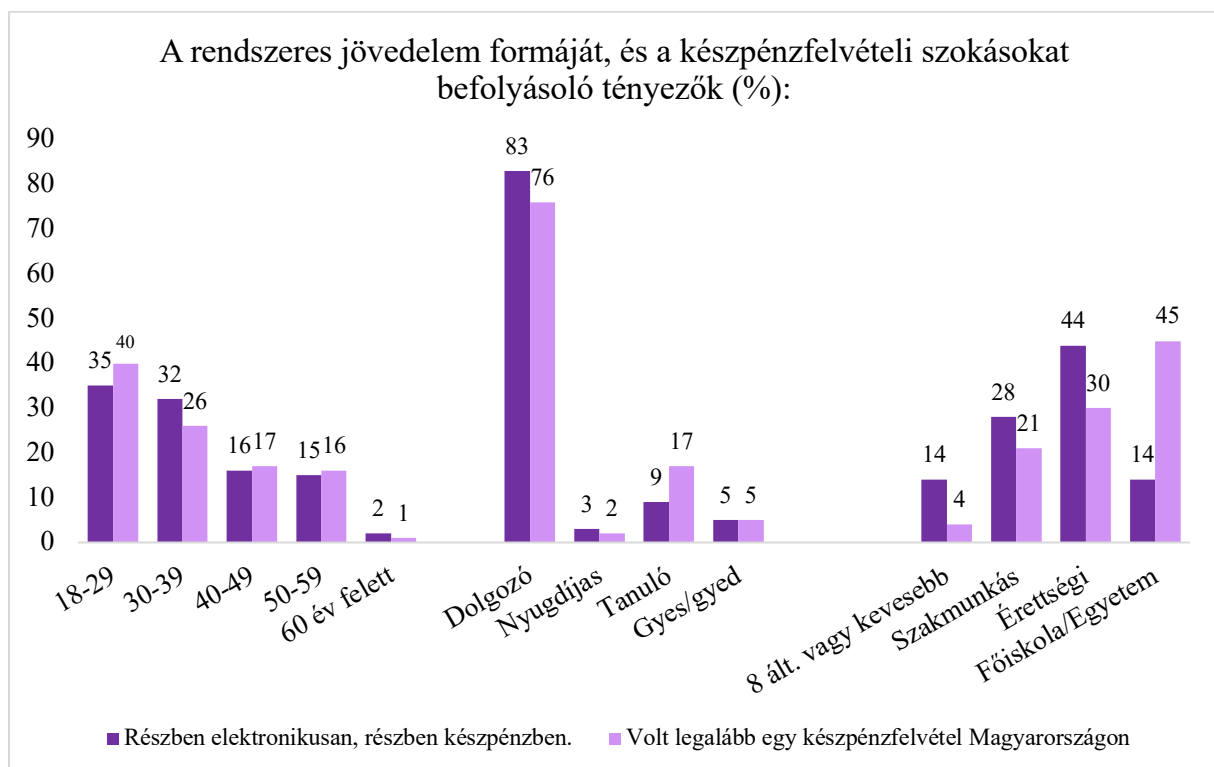
Az átutalással kapott jövedelmek esetén azonban a végzettség és a jövedelem továbbra is jelentős hatást gyakorol. Az alacsonyabb iskolai végzettségűek valószínűbbek, hogy rendszeresen vesznek fel készpénzt, míg a diplomások kevésbé.

Az alacsonyabb jövedelmű háztartásokban élők is valószínűbbek, hogy készpénzzel jutnak jövedelemhez, mint a magasabb jövedelműek.

A magasabb jövedelműek azonban, ha készpénzt vesznek fel, akkor azt nagyobb összegben és gyakrabban teszik, mint az alacsonyabb jövedelműek. Ez azt mutatja, hogy az ingyenes készpénzfelvételi lehetőségnek még mindig jelentős hatása van a pénzügyi szokásokra.

A készpénzfelvétel a tanulók, a fizikai munkások és az informális gazdasági tevékenységből származó jövedelmek miatt is gyakoribb. A munkaerőpiaci státusz és a munkahely típusa is befolyásolja, hogy valaki mennyire hajlamos a készpénzfelvételre.

16. ábra: Rendszeres jövedelmi forma, és készpénzfelvételi szokásait befolyásoló tényezők 3.

Forrás: Saját készítés

5.3. Cash-Atm Kft. eredményesség

Az utóbbi években világszerte egyre többen választják az elektronikus fizetési módokat, és egyre kevesebben használnak készpénzt. Ez hosszú távon aggodalomra adhat okot azok számára, akiknek ez a szolgáltatás jelenti a fő bevételi forrást.

Ugyanakkor még mindig vannak olyan helyzetek, amikor gyors készpénzhez jutási lehetőségre van szükség, például külföldi utazások során, ahol előfordulhat, hogy nem mindenhol fogadják el az elektronikus fizetési módokat. Az Euronet ATM-ek, amellet, hogy széles körben elérhetők, különösen vonzóak lehetnek azok számára, akik külföldi bankkártyát használnak, mivel ezek lehetővé teszik azok használatát.

Az elmúlt években az egész világon egyre több bankfiók zárt be, és ez Budapesten sem volt másként.⁴ Az emberek egyre inkább digitális fizetési módokat választanak, és a bankok is több szolgáltatást kínálnak online, így sok bankfiók szükségtelenné vált. Azonban ennek következtében sokan nehézséget tapasztaltak a készpénzfelvételben, különösen azok, akik külföldön élnek és utaznak.

4. kép: Bankfiók jelenlétének változása 2014 és 2017 között településtípusonként (%) a TEIR adatai alapján

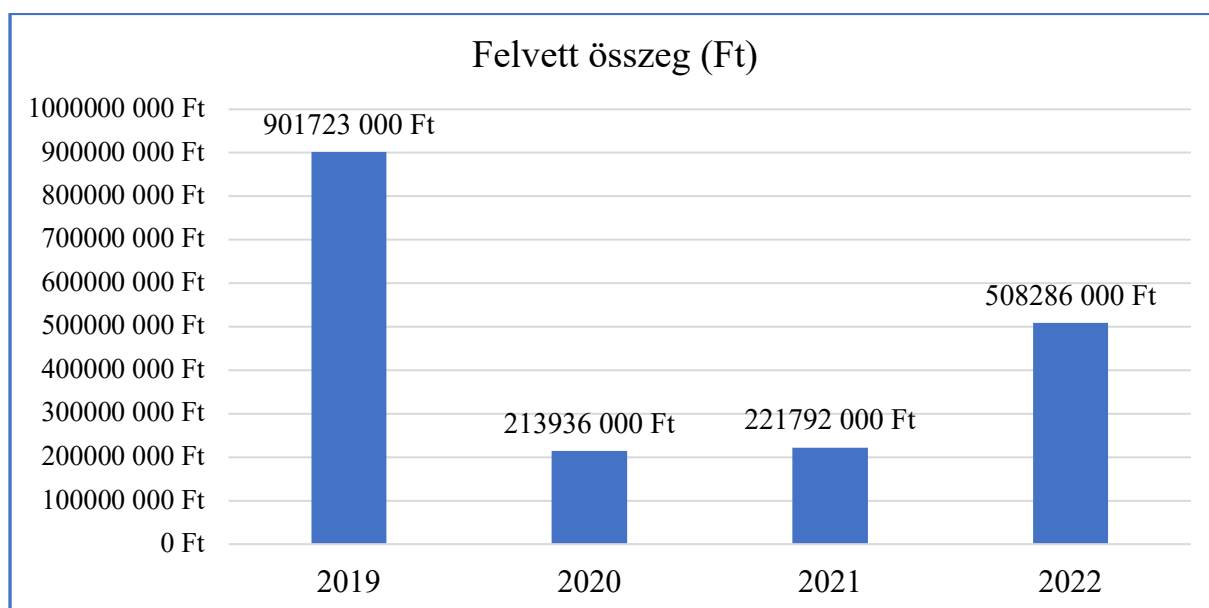
	Létrehoztak bankfióko(ka)t	Nem történt változás	Megszüntettek bankfióko(ka)t
Város	5,20%	84,40%	10,40%
Falu	2,67%	76,68%	20,65%
Összesen	2,95%	78,42%	18,63%

Forrás: Avornicului M., Gubán Á., Seer L., Szőcs I. (2019)

Ez remek lehetőséget jelentett az Euronet bankautomatáknak, amelyek rendszeresen biztosítanak készpénzfelvételi lehetőséget ilyen helyeken, így fontos szerepet játszva az utazók életében. Ennek következtében az ATM-ek forgalma jelentősen növekedhet Budapesten, és a környező nagyvárosokban.

⁴ <https://mersz.hu/kiadvany/754/dokumentum/info/>

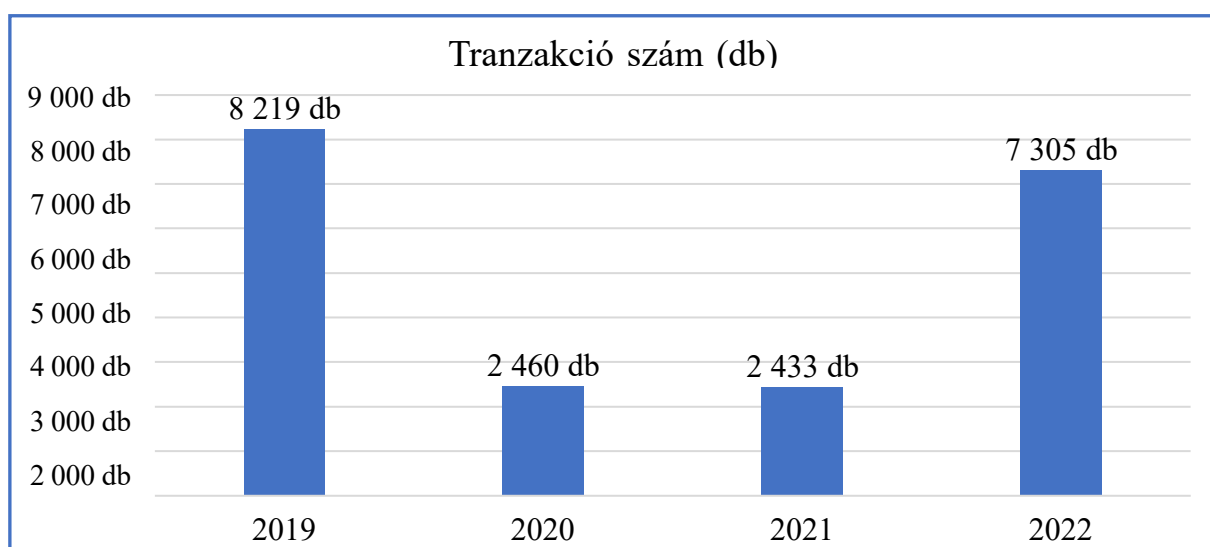
17. ábra: Felvett készpénz éves összesítés

Forrás: Saját készítés

Az ábrán megfigyelhető, hogy ugyan a pandémia előtti, 2019-es év teljesítményét nem közelíti meg, de a készpénzhasználati szokások változásának ellenére is jelentős növekedést produkál a 2022-es évi végeredmény.

18. ábra: Tranzakció szám éves összesítés

Forrás: Saját készítés

Szintén érdekes megfigyelni, hogy a tranzakciók darabszáma nem arányosan változott. Ez azt jelenti, hogy ebben az évben alkalmanként kisebb összegeket vesznek fel az automatát használók.

Ezekkel az adatokkal számolva 2019-ben átlagosan 109 700 forintot vettek fel tranzakciónként, míg 2022-ben csak 69 560 forintot. Ez mintegy 37%-os csökkenést jelent, amiből arra lehet következtetni, hogy az emberek kevesebb készpénzt használnak az életükben. Ez azt jelenti, hogy egyre inkább preferálják az elektronikus fizetési módokat, mint például a bankkártyás vagy online fizetést.

Ez lehet az eredménye az online és az e-kereskedelem terjedésének, valamint az emberek növekvő biztonsági és kényelmi igényeinek. Az is lehet, hogy a pandémia hatása miatt az emberek kevesebbet költöttek készpénzben és inkább az elektronikus fizetési módokat használták a személyes érintkezés minimalizálása érdekében.

Azt is érdemes megjegyezni, hogy a készpénzfelvétel összegei változhatnak az infláció és más gazdasági tényezők hatására is. Összességében azonban, ha a felvett készpénzösszegek csökkennek, akkor az azt jelzi, hogy az emberek egyre inkább elfogadják és alkalmazzák az elektronikus fizetési módokat.

6. NEMZETKÖZI ÖSSZEHASONLÍTÁS

Az Euronet 2019-ben felmérést végzett az eurozóna országaiban a készpénz és az elektronikus fizetési módok használatáról. A kutatás magában foglalta az online vásárlást és a készpénzes fizetést, valamint a fizetési módok közötti döntések befolyásoló tényezők feltárását is. A kutatás alapja kérdőíves lekérdezés és fizetési napló volt. Az eredményeket összehasonlítottam a Cash-Atm Kft által 2019-ben Magyarországon tapasztaltakkal, és nemzetközi kontextusba helyeztem őket.

Az elmúlt időszakban két nemzetközi kutatás látott napvilágot, amelyek a háztartások pénzügyi szokásait vizsgálták, és alkalmasak arra, hogy összehasonlítsam az eredményeimmel. Különlegessé teszi ezt a összehasonlítást, hogy az egyik elemzés lengyel, a másik pedig holland adatokat használt, így eredményeimet egy időben vizsgálhatom egy másik kelet-közép-európai ország, valamint egy elektronikus pénzügyi szempontból kiemelkedően fejlett nyugat-európai ország eredményeivel párhuzamosan. Mind Goczek–Witkowski (2021), mind Bijlsma-Cruijsen-Koldijk (2022) kutatása reprezentatív kérdőíves felmérésen alapul, és az adatfelvétel időpontja nagyon közel esik az általam vizsgálthoz. Habár a két tanulmány kérdései kissé eltérnek az enyémtől, főként a kiskereskedelmi fizetésekre összpontosítva vizsgálják a bankkártya és készpénz használat közötti választást, azonban számos általam is alkalmazott szociodemográfiai tényező hatását is elemezik.

Goczek–Witkowski (2021) olyan keretrendszerben mélyed el, ami hasonló az általam bemutatotthoz, és elemzi, hogy Lengyelországban milyen tényezők és milyen mértékben befolyásolják azt, hogy valaki rendelkezik-e bankkártyával. Az eredményeik alapján, hasonlóan a magyar kutatáshoz, pozitív kapcsolatot tártak fel az iskolai végzettség, a jövedelem, a lakóhely nagysága és a bankkártya-birtoklás között. Az iskolai végzettség hatása kevésbé markáns, mint a magyar eredményeknél, bár még mindig erős. Fontos különbség a két kutatás között, hogy Lengyelországban a fiatalabb korosztályok (18–29 év) esetében a bankkártya-birtoklási valószínűség szignifikánsan alacsonyabb, mint a középső korosztályoknál, ugyanakkor 60 év felett nincs kimutatható csökkenés a valószínűségben. Fontos megjegyezni, hogy a lengyel adatok szerint az általános bankkártya-birtoklási arány 59%, ami jelentősen elmarad a magyar értéktől.

Hollandiában szinte mindenki rendelkezik bankkártyával, mégis Bijlsma-Cruijssen-Koldijk (2022) holland kutatása rámutatott arra, hogy a kor és az iskolai végzettség szignifikánsan befolyásolja a bankkártya-birtoklást. Az adatok szerint 45 év felett enyhe, míg 55 év felett jelentősebb mértékben csökken a betéti kártyával rendelkezők aránya. Ugyanakkor a felsőfokú végzettség enyhén növeli a bankkártya-birtoklás valószínűségét.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy az életkor emelkedésének van negatív hatása a betéti kártyás fizetések intenzitására. Ezzel összhangban áll, hogy Hollandiában a 55 év feletti korosztály körében már kevesebben veszik igénybe ezt a fizetési módot. Az iskolai végzettség viszont nem mutatott jelentős összefüggést a bankkártya-használattal.

Érdekes módon a jövedelem és a lakóhely nagysága nem jelentett különbséget a betéti kártyák használatában Hollandiában. Ugyanakkor a legfelső jövedelmi és lakóhelyi kategóriák enyhén csökkentették a készpénzes fizetések intenzitását, ami ellentétben áll az itt vizsgált szociodemográfiai változókkal.

Ezen eredmények alapján úgy tűnik, hogy Hollandiában kevésbé érzékenyek a szociodemográfiai tényezők a bankkártya-használatra, amit valószínűleg az általánosan magas bankkártyahasználati arány magyaráz. Ez arra utal, hogy a különböző társadalmi és demográfiai csoportok között nincs jelentős különbség a bankkártya-használat tekintetében.

Az elektronikus fizetésekhez való hozzáférés tekintetében a bankkártya-lefedettség itthon tapasztalt aránya némileg elmarad az eurozóna átlagától, és a nem rendelkezők aránya is magasabb. Az eurozónában azoknak az aránya, akiknek nincs hozzáférése semmilyen készpénztől eltérő fizetési módhoz, mindössze 2 százalék, a Magyarországra látogatóknál pedig 9 százalék él olyan háztartásban, melyben senkinek nincs bankszámlája. Az ilyen készpénzmentes fizetési lehetőségekhez való hozzáférés főként az idősebb korosztályok és az alacsony iskolázottságúak körében alacsony.

A rendszeres készpénzes jövedelemmel rendelkezők csoportja az eurozónában 11 százalékot tesz ki, míg nálunk ez az arány 23 százalék volt. Azonban az értékek nagyban változnak az egyes országok között, például Szlovákiában 24%, míg Finnországban csak 4% rendelkezik készpénzes jövedelemmel.⁵

⁵ https://www.ksh.hu/docs/hun/eurostat_tablak/index.html

Az eurózónában átlagosan 88 euró értékben vesznek fel egyszeri készpénzösszeget, míg Magyarországon ez az összeg 40 000 forint, ami a hazai árak szintjén még nagyobb különbséget jelent. Az Euronet kutatása szerint a készpénzmennyiség a pénztárcákban erős korrelációt mutat a készpénzes tranzakciók átlagértékével is, vagyis ahol többet fizetnek készpénzzel, ott általában magasabb értékben tartanak maguknál bankjegyeket. A hazai adatok nem tekinthetők kellően pontosnak a nemzetközi összehasonlításhoz, mert a hazai kutatás utólagosan a válaszadók emlékezte alapján gyűjtötte az adatokat, míg az Euronet kutatásában fixen kijelölt nap során naplóztak valamennyi tranzakciót.

Az Euronet kutatása részletesen foglalkozik az online vásárlások fizetési módjaival. Az eredmények szerint az eurózónában csak 4 százalékban történt készpénzes fizetés, míg a kártyahasználat 49 százalékot, az átutalások 10 százalékot, az egyéb elektronikus fizetési módok pedig 27 százalékot tesznek ki. Bár a hazai adatok részletesebb felmérése nem áll rendelkezésre, a kérdőíves felmérés során megkérdezett emberek által adott válaszok alapján hasonló eredményekre lehet következtetni.

Az átlagos havi kártyás tranzakciók száma 2,5, ami közel azonos az európai átlaggal. Az emberek fizetési szokásai azonban az idő múlásával változnak. További kutatások szerint az eurózána lakosságának 40 százaléka változtatta meg fizetési szokásait a járványhelyzet miatt. Az érintésmentes fizetések kényelmesebbé váltak a megemelt értékhatárok miatt. A bolti vásárlási helyzetekben az emberek közel fele, 49 százaléka preferálja a kártyás fizetést, míg a többi válaszadó az érme- és papírpénzt használja.

Az adatok az egyes országok között jelentős eltéréseket mutatnak. Magyarországon a kártyahasználati arány meghaladja az osztrák, német és spanyol arányokat, de elmarad a finn, északon és francia számoktól. Az iskolai végzettség növekedése az eurózónában és Magyarországon is együtt jár a kártyahasználat növekedésével, az életkor esetén pedig a 60 év feletti és alatti korcsoportok között a legkisebb eltérés figyelhető meg.

7. AZ ÜZLETÁG JÖVŐJE

A bankautomaták fontos szerepet játszanak a banki pénzügyi szolgáltatások nyújtásában. Bár a mobilfizetés és más digitális banki szolgáltatások egyre nagyobb népszerűségek örvendenek, az ATM-ek még mindig nélkülözhetetlenek a készpénzfelvétel és befizetés szempontjából. Jövőjük viszont attól függ, hogy a fogyasztók a továbbiakban milyen mértékben használják ezt a szolgáltatást. A bankautomatákat újabb technológiák bevezetésével, és biztonsági funkciók felszerelésével lehet korszerűsíteni, hogy még biztonságosabbak és felhasználóbarátibbak legyenek.

A turisták gyakran használják Magyarországon bankautomatát, mert ez az egyik legkényelmesebb és leggyorsabb módja annak, hogy pénzt vegyenek fel helyi valutában. Az ATM-ek általában elérhetőek az egész világon, így a turisták könnyen hozzáférhetnek az otthoni bankszámlájukhoz, és pénzt vehetnek fel az országban, ahol tartózkodnak.

Ezek általában biztonságosabbak is, mint a pénzváltó irodák, mivel azokban gyakran magasabb díjakat, kezelési költséget számítanak fel, és a valuta átváltási árfolyama sem mindig előnyös.

7.1. Szakértők meglátásai, Euronet

Volt szerencsém beszélgetni, interjút készíteni a banktechnológiai szektor egy szakértőjével, aki rengeteg érdekes információt megosztott velem a bankautomaták jövőjével kapcsolatban. Tekintettel az elmúlt időszaknak a digitális és e-pénztárca fizetések irányába történő elmozdulásra, azt vizsgálja, hogy az ATMek képesek-e fejlődni, hogy az új fizetési technológiák iránti igényeket kielégítsék, és hogy fejlesztői és gyártói megfelelnek-e az új környezet követelményeinek.

Mindenekelőtt, rámutatott arra, hogy az ATM-ek 1967-es feltalálásuk óta az új fizetési technológiával összhangban fejlődnek. Ma az ATM-technológia a fiókmentes banki élményt a videós pénztárosokkal, a kártya nélküli készpénzfelvétellel és a többféle szolgáltatás elérhetőségével vezérli.

Ezután feltettem azt a kérdést, hogy tovább tudnak-e fejlődni, felzárkózva a piaci igényekhez.

Az új fizetési követelmények teljesítésének kulcsa a szakember szerint a mindennapi felhasználó gondolkodásmódjának megváltoztatása. Ha az ATM-ek által kínált szolgáltatásokról kérdezik, az utcán élők többsége valószínűleg először a készpénzfelvételre gondol. A szakértő azonban azzal érvel, hogy az ATM-ek sokkal többre képesek. Jelenleg több szolgáltatást is támogathatnak, és bizonyos esetekben alkalmazkodtak a lakosság igényeihez és új fizetési követelményeihez.

Vezető gyártók szerint az ATM-ek általános kialakítását jobbra kell tenni, ezért most újra gondolják az ATM dizájnt. Egyes javasolt dizájntok teljesen eltávolodnak a fémdoboztól, inkább az okostelefonok funkcionalitása és a kortárs design felé hajlanak, amelyek nem tűnének ki a modern művészeti galériából.

A szakértő elismeri, hogy az ATM soha nem nyert szépségdíjat, viszont az új dizájntok mellett az új funkcionalitást is taglalta, amelyet a jövőben láthatunk. Lépést kell tartani a fizetési technológia változásával, amely sokat haladt az elmúlt 2 évben. Az ATM-nek mostantól nemcsak készpénzkiadóként kell működni, hanem befizetési lehetőséget, csekk-elfogadást, számlafizetést, jegykiadást, e-kártya szolgáltatást és egyébeket is biztosítani kell. Jelenleg a

„cash on the dash”, vagyis az érintés nélküli készpénzfelvétel is egyre népszerűbb. De ugyanígy egyre elterjedtebb a készpénzfelvétel lehetősége kártya vagy telefon használata nélkül.

Interjú alanyom úgy látja, van jövője az ATM-nek, hiszen egy multifunkcionális gép lesz, amely kiegészíti a fizetési technológiákat és megfelel az új digitális fizetési korszak igényeinek. A szakértő azt javasolja, hogy az ATM-nél egy alkalmazásvezéreltebb megközelítést láthatunk, amely lehetővé teszi, hogy okoseszközként működjön, kiegészítve a bankok és ügyfelek minden követelményét.

Összegzésként leszögezhetjük, hogy nem mindenki lesz készpénzfelhasználó, de az ATM továbbra is a fizetési ágazat elengedhetetlen része marad. Az ATM folyamatosan fejlődik, hogy megfeleljen az új fizetési követelményeknek, fejlesztői és gyártói pedig továbbra is olyan innovatív megoldásokat készítenek, amelyek kiegészítik az új digitális fizetési technológiákat.

7.2. Szakértők meglátásai, ATMIA

Az októberben Berlinben sorra kerülő ATMIA konferencián előtt a Cashflows Press Team interjút készített az ATMIA leköszönő vezérigazgatójával, Mike Lee-vel arról, hogyan változott, és fejlődött az ATM-ipar a szervezetet vezetőjeként töltött évei során, és mire számít a jövőben.

Számomra legérdekesebb részleteket emelem ki. Arra a kérdésre adott válasza, mi szerint melyek voltak a legnagyobb kihívások az ipar számára ebben az időszakban, a következő választ adta.

"The ATM industry was impacted by the global credit crisis of 2008-9 and the subsequent Great Recession, as well as by the coronavirus pandemic of 2020-2022, but each time the industry rallied and bounced back due to the inherent resilience of the technology, the operators and the ongoing strong global demand for cash by humanity."⁶ (Mike Lee)

A fent említett ATMIA, az Automated Teller Machine Industry Association rövidítése, amely egy nemzetközi, nonprofit szervezet, amely az automatizált banki és pénzügyi szolgáltatások területén tevékenykedő vállalatokat és egyéb érdekelt feleket tömörít.

Az ATMIA feladatai közé tartozik a globális ATM és önkielégítő rendszerek piaci kutatása és elemzése, a szabályozói kérdésekkel kapcsolatos politikai és jogi ügyek kezelése, a pénzügyi oktatás és a fogyasztóvédelem előmozdítása, valamint az ATM-biztonsági protokollok kidolgozása és megvalósítása. Az ATMIA több mint 700 tagot számlál több mint 60 országból, beleértve az ATM-üzemeltetőket, a bankokat, a technológiai szolgáltatókat és az ATM-gyártókat is.

A készpénzt gyakran létfontosságúnak tekintik a kiszolgáltatott emberek és közösségek kiszolgálásában – a bankok és a pénzügyi társaságok ma már csak az ATM-szolgáltatásért felelősek. Szintén elgondolkodtató választ adott arra a kérdésre, hogy van e még lehetőség ilyen esetekben önös érdekek érvényesítésére?

⁶ "Az ATM-iparra hatással volt a 2008-2009-es globális világválság, és az azt követő nagy recesszió, valamint a 2020-2022-es koronavírus-járvány, de az iparág minden alkalommal felpörgött és fellendült a technológia eredendő rugalmassága miatt, az üzemeltetők és az emberiség folyamatosan erős globális készpénzigénye."

„Cash is used by many demographic groups and a wide range of users, as well as in major economies like Germany and Italy, in addition to emerging economies, and is vital to the balance of money in all societies between private and public interests. While cash is public money, the ATM is not a public utility. ATM estates must be run along business lines for maximum efficiency, and operators are entitled to make money, just like any other business in the private sector. In an era of large-scale closure of bank branches, it is critical for ATMs to be financial self-service hubs providing access to cash and value-added services. It would be retrogressive to lose the empowerment which ATMs have brought to millions of accountholders worldwide to access their banked money, to deposit cash, and to send and receive money on ATM networks.”⁷ (Mike Lee)

5. kép: ATMIA Konferencia 2022. Las Vegas.

Forrás: www.atmia.com

⁷ "A készpénzt számos demográfiai csoport és a felhasználók széles köre használja, valamint a feltörekvő gazdaságok mellett olyan nagyobb gazdaságokban, mint Németország és Olaszország. Ez létfontosságú a pénz egyensúlyához minden társadalomban a magán- és a közérdek között. minden készpénz közpénz, az ATM nem közüzem. Az ATM-telepeket üzletágak mentén kell működtetni a maximális hatékonyság érdekében, és az üzemeltetőknek joguk van vele pénzt keresni, mint a magánszektor bármely más vállalkozásának. A pandémiás időszakban a bankfiókok bezárása miatt kritikus fontosságú, hogy az ATM-ek a készpénzhez és az értéknövelt szolgáltatásokhoz való hozzáférést biztosító pénzügyi önkiszolgáló központok legyenek. Retrogresszív lenne elveszíteni azt a felhatalmazást, amelyet az ATM-ek világszerte számlatulajdonosok milliói számára biztosítottak ahhoz, hogy hozzáférjenek banki pénzükhöz, készpénz befizetésére, valamint pénzküldésre és fogadásra ATM-hálózatokon."

8. KONKLÚZIÓ

Az emberek nagy része rendelkezik legalább egy bankszámlával és bankkártyával, ami lehetővé teszi számukra az elektronikus fizetési lehetőségek egyszerű használatát. Az elmúlt 6 évben közel 10 százalékponttal, 90 százalék fölé emelkedett a bankszámlák és bankkártyák lefedettsége a háztartások tekintetében. A készpénz használata továbbra is jelen van a fizikai munkát végzők és vállalkozók esetében, bár az elektronikus jövedelemátutalások elterjedtek.

A megkérdezettek 80 százaléka valamilyen formában használja az elektronikus fizetési lehetőségeket, de még mindig majdnem mindenki használ készpénzt. Az emberek általában kártyával fizetnek, és átutalást is alkalmaznak. Az elektronikus fizetési lehetőségek népszerűsége az utóbbi években az előítéletek csökkenésével, az internet elterjedésével és a koronavírus-járvány hatásával magyarázható. Az azonnali fizetés 2020-ban történt bevezetése is hatással volt az átutalások növekedésére. Az elektronikus fizetési lehetőségek széles körben történő elterjedése és a kedvezőbb árak hozzájárulhatnak a további növekedéshez.

Általánosságban elmondható, hogy az egyes fizetési módok használata szignifikánsan függ a szociodemográfiai tényezőktől, például az életkortól, a végzettségtől, a munkaerőpiaci státusztól és a háztartás egy főre jutó jövedelmétől. Az idősebb korosztályok és az alacsonyabb jövedelmű családok körében kevésbé elterjedtek az elektronikus fizetési módok, míg a fiatalabb és magasabb jövedelmű rétegek szubjektíven előnyösebbnek tartják az ilyen módon történő fizetést.

A kártyahasználat terjedése folyamatos, de az alacsonyabb iskolai végzettséggel és szegényebb rétegek körében továbbra is a készpénzhasználat az elsődleges fizetési mód. Az is megfigyelhető, hogy a tranzakció típusa is befolyásolja a fizetési módot, például az internetes vásárlások és a közüzemi számlák fizetése esetén népszerűbb az elektronikus fizetés, míg a kisebb boltokban és vendéglátóhelyeken gyakrabban használnak készpénzt, mint a nagyobb áruházakban és benzinkutakon.

Az elmúlt évtizedekben az bankautomaták folyamatosan fejlődtek, és alkalmazkodtak a technológiai változásokhoz. Az ATM-gyártók új funkciókat és dizájnt javasolnak, hogy megfeleljenek a modern pénzügyi igényeknek. Az ATM-ek nemcsak készpénzfelvételre szolgálnak majd, hanem befizetési lehetőséget, csekk-elfogadást, számlafizetést, jegykiadást,

e-kártya szolgáltatást és egyébeket is biztosítanak. Az érintés nélküli készpénzfelvétel, és a kártya nélküli készpénzfelvétel is olyan egyre népszerűbb igény, amit igyekeznek minél több eszközön lehetővé tenni. Az ATM-ek jövője tehát egy multifunkcionális gép, amely kiegészíti a fizetési technológiákat és megfelel az új digitális fizetési korszak igényeinek.

Dolgozatom lezárásaként felidézem azokat a hipotéziseket, melyekre a választ kerestem.

H1: A készpénzforgalom folyamatos csökkenést mutat, és ez az igény várhatóan nem is fog növekedni.

A kutatásomból kiderült, hogy a világjárvány hatására a készpénzhasználat valóban csökkent a turisták körében Magyarországon. Az érintkezés csökkentése érdekében a készpénzkezelést korlátozták, és az emberek inkább online fizetési lehetőségeket és bankkártyát használtak. A turisták számára a kontaktmentes fizetési lehetőségek kényelmesebb és biztonságosabb lehetőséget kínáltak a megszokott készpénzes fizetés helyett. Emellett az internetes vásárlás és az online fizetési módok elterjedése szintén hozzájárult a készpénzhasználat csökkenéséhez Magyarországon.

Tehát az H1 hipotézis igaznak bizonyul.

H2: Ez nem jelenti azt, hogy csak az elektronikus fizetési módok a jövő. Várhatóan a készpénzhasználat és az elektronikus fizetések egyaránt megmaradnak, és valószínűleg mindkettőt használni fogjuk a jövőben is. A bankautomaták pedig továbbra is fontos szerepet játszanak a pénzügyi szolgáltatások terjesztésében és a pénzügyi mobilitás biztosításában világszerte.

A kutatásból kiderült, hogy a járvány hatására növekedett az igény az online fizetési lehetőségek iránt, mivel az emberek szerették volna minimalizálni az érintkezést másokkal és a fizikai pénzzel. Ugyanakkor az is nyilvánvalóan látszik a kapott eredményekből, hogy a készpénzes fizetés továbbra is erősen jelen van a mindennapokban.

Tehát az H2 hipotézis igaznak bizonyul: az online fizetési lehetőségek iránti igény növekedett a járvány hatására, de a készpénz használat is jelen marad.

H3: A bankautomaták funkciók tekintetében jelentős fejlesztéseket igényelnek, ha versenyképesek akarnak maradni az elektronikus fizetési módokkal szemben.

Az állítás igaz. Az elektronikus fizetési módok egyre elterjedtebbek és népszerűbbek az emberek körében, mivel kényelmesek, gyorsak és biztonságosak. Ez azt jelenti, hogy a bankautomatáknak is fejleszteniük kell a funkcionalitásukat, ha versenyképesek akarnak maradni. A legtöbb bankautomata ma már rendelkezik kártyaolvasóval, amely lehetővé teszi az ügyfeleknek, hogy pénzt helyezzenek be, és vegyenek ki a bankszámlájukról. Azonban az elektronikus fizetési módok, mint például a mobilfizetés, az online fizetés, vagy az NFC (Near Field Communication) alapú fizetés, kényelmesebbek és gyorsabbak lehetnek, mint a hagyományos bankautomata használata.

Összegezve a bankautomatáknak helye van a jövőben, de ezek fejlesztése nagyon fontos a versenyképesség megtartása, és az ügyfélelvárások kielégítése érdekében.

9. FELHASZNÁLT IRODALOM

Avornicului Mihály–Gubán Ákos–Seer László–Szócs Izabella (2019): Az internet és lehetőségei. Budapest: Akadémiai Kiadó. <https://doi.org/10.1556/9789634543381> Letöltve: <https://mersz.hu/avornicului-guban-seer-szocs-az-internet-es-lehetosegei/> (2023. 11. 24.)

Deák Vivien – Nemeckó István – Végső Tamás – Bódi-Schubert Anikó (2020): A koronavírus járvány hatása a magyarországi pénzforgalomra 2020-ban. Szakmai cikk, Magyar Nemzeti Bank. <https://www.mnb.hu/letoltes/a-koronavirus-jarvany-hatasa-a-magyarorszag-penzforgalomra-2020-ban.pdf>.

The future of ATMs/ An interview with Mike Lee - Cashflows
<https://www.cashflows.com/blog/the-future-of-atms-an-interview-with-mike-lee>

Ilyés T. – Varga L. (2015): Mutasd, mivel fizetsz, megmondom, ki vagy – A pénzforgalmi szokásokat befolyásoló szociodemográfiai tényezők. Hitelintézeti Szemle, 14, 2, 26–61. <https://www.mnb.hu/letoltes/2-ilyes-varga.pdf>

Are ATMs a Dying Technology? - ATM Business - National ATM Wholesale
<https://atmmachines.com/2022/01/31/are-atms-a-dying-technology/>

Turján A. – Divéki É. – Keszy-Harmath Z. et al. (2011): Semmi sincs ingyen. A főbb magyar fizetési módok társadalmi költségének felmérése. MNB-tanulmányok 93. <https://www.mnb.hu/letoltes/mt93.pdf>

The World's First ATM - Top 10 Things You Didn't Know About Money - TIME
https://content.time.com/time/specials/packages/article/0,28804,1914560_1914558_1914559,00.html

Is there a future for the ATM? - Euronet <https://www.euronetatms.com/is-there-a-future-for-the-atm/>

Bátiz-Lazo Bernardo (2018): *Cash and Dash How ATMs and Computers Changed Banking*, Oxford University Press

Végső Tamás – Belházy Illés Ágnes – Bódi-Schubert Anikó (2018): *Készpénz vagy kártya? – A magyar lakosság fizetési szokásainak feltáró elemzése*. *Pénzügyi Szemle*, 63(4): 455–479.

Vicki Robin, Joe Dominguez, Monique Tilford (2008): *Your Money Or Your Life*, Penguin Books

Łukasz Goczek & Ewa Witkowska & Bartosz Witkowski, 2021. "How Does Education Quality Affect Economic Growth?," *Sustainability*, MDPI, vol. 13(11), pages 1-22, June.

Michiel Bijlsma & Carin van der Cruijssen & Jester Koldijk, 2021. "Determinants of trust in banks' payment services during COVID: an exploration using daily data," *Working Papers 720*, DNB.

Edward Truit (2021): *How to Start a Bitcoin ATM Business: Creating a Business INSIDE of a Business*, Independently published, ISBN-13: 979-8590632961

Anim Akhtar Ali Khan (2021): *Fintech & Covid-19 Pandemic*, Fundacle Inc

Philip Webb (2020): *The A to Z Approach to the ATM Business: How to Earn Extra Income by Owning Your Own ATM*, ISBN-10:

